

Nr 2.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50; givnen Drottningholms slott den 4 januari 1950.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 4 januari 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

De av riksdagen fastställda riksstaterna bruka numera i regel få kompletteras med tilläggsstater, över vilka regleras uppkomna merkostnader och överskridanden samt även anvisas anslag för nya ändamål. Såsom av riksdagen vid olika tillfällen uttalats senast i samband med fastställande av tilläggsstat till riksstaten för sistförflutna budgetår (statsutsk. utl. nr 102; r. skr. nr 190) böra tilläggsstatsanslag äskas endast i sådana fall, där det uppkomna medelsbehovet är oundgängligen nödvändigt och icke har kun-

nat förutses vid framläggandet av riksstatsförslaget för det löpande budgetåret samt icke utan stora olägenheter kan uppskjutas till den påföljande riksstatsbehandlingen. Prövningen av de för de olika huvudtitlarna nu anmälda medelsbehoven har skett mot bakgrunden av här angivna förutsättningar. Med hänsyn härtill ha flera av dessa behov ansetts kunna utan alltför stort men anstå till nästa budgetår och upptagas bland anslagsäskanden i statsverkspropositionen till årets riksdag. I några fall, där frågorna med hänsyn till sin natur icke kunna senare upptagas till behandling, ha de helt fått falla även om detta för med sig att viss verksamhet får inskränkas eller icke kan igångsättas. Trots denna restriktiva prövning finnas i föreliggande tilläggsstatsförslag vissa anslagsfrågor som ur i det föregående angivna synpunkter kunna synas i viss mån tveksamma. Avsikten är emellertid att prövningen av kommande tilläggsstatsfrågor skall bli ännu restriktivare än nu i vissa fall har kunnat ske. Skäl härför föreligga bl. a. med hänsyn till att ökade möjligheter numera böra finnas till säkrare anslagsberäkningar.

I år liksom föregående år böra till främjande av överskådligheten i statsregleringsarbetet nytillkommande framställningar om anslag å tilläggsstat om möjligt sammanfattas i särskilda propositioner, varav en bör framläggas i början av riksdagen och eventuellt en före utgången av den för utgiftspropositioner fastställda propositionstiden. Tilläggsstatspropositioner till höstriksdagen böra endast framläggas i undantagsfall vid utomordentliga förhållanden, såsom skett vid förra årets riksdag när å tilläggsstat I äskades anslag till täckande av vissa på grund av devalveringen uppkommande medelsbehov och till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

De till tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår hänförliga anslagsäskanden, som ansetts böra i detta sammanhang föreläggas riksdagen, ha tidigare denna dag anmälts. En sammanställning av de beslut om förslag till riksdagen, vilka Kungl. Maj:t därvid på hemställen av vederbörande föredragande enligt bilagda utdrag av statsrådsprotokollet (*bil. 1—15*) fattat, torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende (*bihang*).

Av sammanställningen framgår, att å tilläggsstaten äskas anslag om sammanlagt 7 miljoner kronor å driftbudgeten och 49 miljoner kronor å kapitalbudgeten. Av förstnämnda belopp hänföra sig 5 miljoner kronor till ett anslag till vissa vägbyggnadsarbeten och av sistnämnda belopp 45 miljoner kronor till anslag till vissa statens affärsverk för tillgodoseende bl. a. av verkens behov av rörelsemedel.

Chefen för finansdepartementet hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att godkänna de förslag, om vilka Kungl. Maj:t enligt bilagda utdrag av statsrådsprotokollet för denna dag (*bil. 1—15*) fattat beslut.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Lars Lemne.

Bilaga 1.

Egentliga statsutgifter.

Fjärde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 4 januari 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÅNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vougt, anmäler under försvarsdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 samt anföra därvid följande.

C. Försvarskrafterna.

Försvarsstaben.

[1] **Försvarsstaben: Avlöningar.** Den 6 maj 1949 har Kungl. Maj:t fastställt avlöningsstat för försvarsstaben, med undantag för försvarsväsendets radioanstalt m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50. I den under staten upptagna anslagsposten till särskilda löneförhöjningar för försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer ingår en obetecknad delpost å 70 000 kronor till prisutjämningsstillägg.

De under delposten upptagna medlen beräknas icke förslå för de till delposten hänförliga utgifterna. Under den gångna delen av innevarande budgetår har nämligen på grund av den i ett flertal länder fortgående prisstegringen blivit nödvändigt att i form av prisutjämningsstillägg bereda därvarande tjänstemän ytterligare ersättning för deras ökade utgifter. Härtill kommer, att Kungl. Maj:t genom beslut den 25 november 1949 meddelat föreskrifter rörande kompensation i viss omfattning till försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer för uppkomna kursförluster genom den föregående år vidtagna nedskrivningen av svenska valutans värde i förhål-

lande till vissa andra länders valutor. De sammanlagda merutgifterna under förevarande delpost beräknas till omkring 125 000 kronor. Riksdagens medgivande att överskrida delposten med högst detta belopp torde nu böra inhämtas. Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medgiva, att den i avlöningsstaten för försvarsstaben under anslagsposten Särskilda löneförmåner för försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer upptagna delposten Prisutjämningsstillägg må under budgetåret 1949/50 överskridas med högst 125 000 kronor.

Armén.

[2] 34 a. **Armén: Ersättning till Norrtälje stad.** Under hänvisning till vad jag tidigare denna dag anfört vid anmälan i statsverkspropositionen av motsvarande anslagsfråga för budgetåret 1950/51 (bil. 6, punkt 57) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Ersättning till Norrtälje stad* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 62 000 kronor.

Marinen.

[3] **Marinen: Fartygsbyggnader.** Den 6 maj 1949 har Kungl. Maj:t fastställt plan för de nybyggnader av fartyg för marinen som av riksdagen medgivits från och med budgetåret 1947/48. Enligt planen ha totalkostnaderna för nybyggnad av två vedettbåtar och två minutläggare för kustartilleriet beräknats till 3 070 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1947.

I skrivelse den 1 april 1949 har *marinförvaltningen* anfört, att kostnaderna för byggandet av ifrågavarande fartyg grundats på förutsättningen att de skulle utföras i full överensstämmelse med senast färdigställda vedettbåtar och minutläggare. Enligt numera vunna erfarenheter borde emellertid fartygen i vissa hänseenden omkonstrueras i syfte att erhålla högre fart, större förläggningsutrymmen och starkare beväpning. Fartygen borde vidare förses med dieselmotorer. Byggnadskostnaderna komme då att stiga. En vedettbåt av numera projekterad typ beräknades kosta 1 450 000 kronor. Kostnaderna för en minutläggare beräknades till 1 150 000 kronor. Marinförvaltningen ville nu föreslå, att i stället för två vedettbåtar och två minutläggare i enlighet med tidigare utförda typer av dessa fartyg finge nybyggas förslagsvis en vedettbåt och två minutläggare av modifierade typer. Kostnaderna härför beräknades utgöra $(1\,450\,000 + 1\,150\,000 + 1\,150\,000 =)$ 3 750 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1949. I anslutning till det anförda har marinförvaltningen hemställt, att gällande stat för anslaget till fartygsbyggnader måtte i förevarande avseende ändras därhän att en vedettbåt och två minutläggare för kustartilleriet skulle nybyggas inom en kostnadsram av 3 750 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1949.

Sedermåra har marinförvaltningen i en den 21 december 1949 dagtecknad promemoria meddelat, att kostnaderna för en vedettbåt och två minutläggare av modifierade typer numera beräknades till (1 050 000 + 1 525 000 + 1 525 000 =) 4 100 000 kronor; och har ämbetsverket föreslagit, att skillnaden mellan detta belopp och den i skrivelsen den 1 april 1949 uppgivna totalkostnaden (4 100 000 — 3 750 000 =) 350 000 kronor måtte få bestri- das med anlåtande av kontot Besparingar å äldre anvisningar.

Departementschefen. I det av 1942 års riksdag framlagda byggnadsprogrammet för försvaret under femårsperioden 1942—47 ingick bland annat nybyggnad av sex vedettbåtar och en minutläggare för kustartilleriet. Ifrå- gavarande fartyg färdigställdes under åren 1945 och 1946. Under den tid som ifrågavarande fartyg varit å expedition ha vissa erfarenheter vunnits, till vilka hänsyn synes böra tagas vid nybyggnad av dylika fartyg. Såväl marinförvaltningen som inspektören för kustartilleriet ha uttalat, att en nybyggnad av vedettbåtar och minutläggare icke nu bör utföras enligt rit- ningar för de senast färdigställda fartygen utan ske enligt ett modifierat projekt för vedettbåt respektive under utförande varande projekt för min- utläggare. Då genom de av marinmyndigheterna utarbetade nya projekten, därvid erfarenheter från andra världskriget avseende fartyg av ifrågavarande art även beaktats, dessa fartygs krigskapacitet avsevärt ökas, anser jag mig böra förorda marinförvaltningens föreliggande förslag. Jag föreslår alltså, att i stället för nybyggnad av två vedettbåtar och två minutläggare för kustartilleriet i enlighet med tidigare utförda typer av dessa fartyg skola nybyggas en vedettbåt och två minutläggare av modifierade typer inom en kostnadsram av 4 100 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1949. Merkost- naderna i förhållande till det tidigare beslutade programmet motsvaras till en del av prisstegringar för detta program under tiden den 1 juli 1947— den 1 juli 1949 och torde i övrigt, såsom marinförvaltningen föreslagit, böra bestri- das med anlåtande av uppkomna besparingar å äldre anvisningar.

Riksdagens medgivande till den sålunda föreslagna ändringen i det gäl- lande byggnadsprogrammet torde böra inhämtas. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att den för nybyggnader av fartyg för mari- nen fastställda planen må ändras på sätt av mig i det före- gående angivits.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hem- ställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla

Ur protokollet:

Lars Lemne.

Bilaga 2.

Egentliga statsutgifter.**Femte huvudtiteln.**

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 4 januari 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, anmäler härefter under socialdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 samt anför därvid följande.

B. Socialstyrelsen med dithörande verksamhet samt arbetsdomstolen.

[1] 36. Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m. Under förevarande rubrik är för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag av 567 700 kronor.

Socialstyrelsen har (skr. 12/10 1949) anmält, att ladugård och logbyggnad vid Fagareds yrkesskola den 19 juni 1949 brunnit ned, samt hemställt om medel till uppförande av en ny ekonomibygnad vid skolan. Byggnadsarbetena skulle enligt av Lantbruksförbundets byggnadsförening u. p. a. i Halmstad år 1946 upprättade ritningar till ny ekonomibygnad vid skolan — med däri sedermera vidtagna kompletteringar — draga en kostnad av 104 600 kronor. Skolan övertogs av staten den 1 juli 1949. Då branden inträffat före denna tidpunkt och då förutvarande ägaren, Göteborgs stad, haft byggnaderna i fråga brandförsäkrade, utgår brandskadeersättning med 24 857 kronor 93 öre. Det erforderliga anslaget kunde således begränsas till (104 600 — ca 24 800) 79 800 kronor.

På förekommen anledning har socialstyrelsen sedermera (skr. 9/12 1949)

överlämnat ett av agronomen A. Örborn i statens forskningskommitté för lantmannabyggnader uppgjort alternativt förslag till ekonomibyggnad. Detta alternativ avser en i förhållande till styrelsens första förslag betydligt mindre byggnad för en kostnad av 70 000 kronor. Härtill komme ett behov av 7 000 kronor för administration, arvoden och oförutsedda utgifter. Efter avdrag för influten brandskadeersättning skulle enligt detta alternativ erfordras ett anslag av i runt tal 52 100 kronor.

Lantbruksstyrelsen anför, att det ur ekonomisk synpunkt icke kan anses lämpligt att på ett jordbruk med ca 16,5 hektar åker och äng uppföra en ekonomibyggnad för en kostnad av 104 600 kronor. Nybyggnadskostnaden per hektar blir i detta fall icke mindre än 6 300 kronor. Därest byggnaden uppföres i enlighet med det billigare alternativet skulle motsvarande kostnader uppgå till 4 700 kronor. Detta är i och för sig en rätt hög byggnadskostnad per hektar räknat men torde i detta fall kunna godtagas. I övrigt har styrelsen intet att erinra mot det sist angivna alternativet.

Departementschefen. Efter den timade branden ha djuren vid Fagared varit tillfälligt inhysta på ett flertal platser i trakten. Denna anordning bör av naturliga skäl snarast bringas att upphöra. Härtill kommer, att skolan måste tillförsäkras förvaringsanläggningar för foder m. m. av nästa års skörd. Den planerade byggnaden bör därför påbörjas snarast under första hälften av år 1950. För arbetena erforderliga medel böra därför anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår.

I likhet med lantbruksstyrelsen anser jag, att det bör vara tillfyllest med en ekonomibyggnad i överensstämmelse med det i ärendet föreliggande, mindre kostnadskrävande alternativet. Ehuru kostnaderna även i detta fall kunna anses vara väl höga i förhållande till jordbrukets storlek, anser jag mig kunna godtaga desamma med hänsyn till att det här gäller en byggnad, som även ur undervisningssynpunkt är av betydelse för skolan. Anslaget bör dock kunna avrundas till 52 000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 52 000 kronor.

D. Förbättrande av bostadsförhållandena m. m.

[2] 10 a. Bidrag till Nordisk byggnadsdag. *Svenska kommittén för Nordisk byggnadsdag* har (skr. 18/2 och 10/11 1949) hemställt om statsbidrag med 22 000 kronor för anordnande av en kongress i Stockholm i maj 1950.

Av handlingarna inhämtas, att Nordisk byggnadsdag är en sammanslutning av offentliga och enskilda bostads- och byggnadsintresserade institutioner m. m. i Danmark, Finland, Norge och Sverige. Den verkar enligt stadgarna företrädesvis genom att — i allmänhet vart femte år — anordna en

»byggnadsdag», vid vilken erfarenheter och resultat inom hithörande områden sedan föregående byggnadsdag redovisas. Genom kommittéer i de särskilda länderna upprätthålles en kontinuerlig kontakt. I Sverige äro följande statliga myndigheter, högskolor och kommittéer medlemmar i Nordisk byggnadsdag: bostadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, socialstyrelsen, tekniska högskolan i Stockholm, Chalmers tekniska högskola, statens kommitté för byggnadsforskning, statens forskningskommitté för lantmannabyggnader, statens provningsanstalt och statens hantverksinstitut.

Till stöd för framställningen har kommittén anfört i huvudak följande.

Nordisk byggnadsdag V är avsedd att hållas i Stockholm den 19—21 maj 1950. Härvid kommer rationaliseringen av byggnadsproduktionen att belysas bl. a. genom föredrag, utställning och studiebesök. Utställningen är avsedd att ge en bild av den nordiska — i första hand svenska — byggnadsindustriens utveckling och rationaliseringsmöjligheter.

Den första nordiska byggnadsdagen hölls i Stockholm år 1927, den andra i Helsingfors 1932, den tredje i Oslo 1938 och den fjärde i Köpenhamn 1946. För första byggnadsdagen erhöll den svenska kommittén ett statsanslag av 6 000 kronor och för vardera av de övriga ett statsanslag av 2 000 kronor.

De deltagande föreningarna bidrogo till föregående byggnadsdag i Stockholm med sammanlagt 14 250 kronor. Utgifterna för byggnadsdagen 1950 uppskattas till 65 000 kronor. Föreningarna torde komma att bidra med sammanlagt 18 000 kronor. I gåvor från enskilda beräknas inflyta tillsammans 10 000 kronor, varjämte nettotinkomsten från utställningen upptagits med 15 000 kronor.

Av det sökta statsbidraget avses 15 000 kronor som bidrag till bestridande av kostnaderna för dels föredrag, diskussioner, filmvisningar och studiebesök, dels och tryckning av förhandlingarna samt viss annan litteratur till deltagarna. Återstoden av det begärda beloppet, 7 000 kronor, beräknas för bidrag till hyreskostnaderna för den planerade utställningen, vilken kommer att vara öppen för allmänheten under några veckor.

Kommittén har vidare under hand upplyst, att envar av de svenska medlemmarna — fränsett de statliga — lämnar ett anslag av minst 500 kronor samt att hyresavgiften för deltagare i utställningen beräknas till 50 kronor per kvadratmeter. Avsikten är att de statliga myndigheterna skola delta i konferensen och utställningen utan avgift.

Yttranden i ärendet ha avgivits av bostadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, statskontoret och statens kommitté för byggnadsforskning.

Bostadsstyrelsen anser, att Nordisk byggnadsdag fyller en viktig uppgift samt tillstyrker anslag med 15 000 kronor till kostnaderna för konferensen. Det begärda bidraget till en utställning bör enligt styrelsens mening erhålla formen av en statlig garanti till ett belopp av högst 5 000 kronor. *Statens kommitté för byggnadsforskning* uttalar, att sammanslutningen haft en mycket stor betydelse för upplysning, utbyte och kontakt inom byggnadsfacket mellan de nordiska länderna. Det belopp, varmed bidrag sökts, är icke för högt och kommittén tillstyrker livligt bifall till framställningen. *Byggnadsstyrelsen* har intet att erinra mot att statsanslag beviljas. Då statsbidraget till föregående byggnadsdag i Stockholm utgjorde 6 000 kronor, finner sty-

relsen det nu begärda beloppet högt. Liknande synpunkter ha anförts av *statskontoret*, som förordar bidrag å högst 10 000 kronor.

Departementschefen. Den av sammanslutningen Nordisk byggnadsdag bedrivna verksamheten för främjandet av utvecklingen inom byggnadsfacket anser jag betydelsefull. Jag tillstyrker därför, att statsbidrag utgår till den svenska kommittén även för den byggnadsdag, som avses skola hållas i Stockholm i maj i år. Kommittén har begärt bidrag med 22 000 kronor. Statskontoret och byggnadsstyrelsen ha erinrat, att ett avsevärt lägre belopp utgick vid den föregående konferensen i Stockholm. Jag anser mig icke kunna tillstyrka bidrag med så stort belopp som begärts, utan förordar, att bidraget begränsas till ett belopp å 15 000 kronor. För ändamålet bör ett särskilt anslag anvisas.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Nordisk byggnadsdag* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lars Lemne.

Bilaga 3.

Egentliga statsutgifter.

Sjätte huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 4 januari 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Nilsson, anmäler härefter under kommunikationsdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 och anför därvid följande.

B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

[1] 12 a. **Vissa vägbyggnadsarbeten.** Under återopande av vad jag tidigare denna dag anfört vid anmälan i statsverkspropositionen av frågan om anvisande av anslag för budgetåret 1950/51 till Vissa vägbyggnadsarbeten (bil. 8, p. 15) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Vissa vägbyggnadsarbeten* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

D. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

[2] 13. **Bidrag till väderleksstationer på Grönland.** Vid en av den internationella civila luftfartsorganisationen (ICAO) i London i april—maj 1949 anordnad konferens, där även Sverige var representerat, har träffats en preliminär överenskommelse om gemensam ekonomisk hjälp åt Danmark för vissa meteorologiska anläggningar på Grönland. Överenskommelsen som för

Sveriges del enligt vederbörligt bemyndigande undertecknats av en av de svenska delegaterna, f. d. överdirektören G. C. W. Slettenmark, berör, förutom Sverige och Danmark, följande stater, nämligen Amerikas Förenta Stater, Belgien, Canada, Frankrike, Nederländerna, Norge och Storbritannien. I överenskommelsen ha fastställts de belopp, som de deltagande staterna skola betala i bidrag dels för den period, som slutar den 31 december 1949, och dels för kalenderåret 1950, varjämte även fixerats maximibelopp för bidragen för 1951 och följande år.

I skrivelse den 26 augusti 1949 har *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* efter samråd med luftfartsstyrelsen hemställt om godkännande av överenskommelsen samt om anvisande av medel för de bidrag Sverige nu skulle betala. Till skrivelsen har fogats en av de svenska delegaterna utarbetad rapport om bl. a. ifrågavarande överenskommelse. Av handlingarna i ärendet inhämtas bl. a. följande.

I början av det andra världskriget upprättade U. S. A. en omfattande väderlekstjänst på Grönland för flygmilitära ändamål samt övertog med samtycke av den grönländska krigsadministrationen samtidigt ansvaret för driften och underhållet av de befintliga danska stationerna på Grönland.

Efter krigets slut 1945 övertog Danmark enligt överenskommelse successivt väderlekstjänsten på Grönland. Den omfattande utbyggnad av organisationen, som under de följande åren kom till stånd, huvudsakligen till tjänst för den internationella civila lufttrafiken över Nordatlanten, skedde på rekommendation av den första regionala luftnavigeringskonferensen för Nordatlanten i Dublin 1946. Den ständigt ökade lufttrafiken över Nordatlanten har sedermera krävt ytterligare utökning och modernisering av anläggningarna, vilka åtgärder rekommenderats av den andra regionala luftnavigeringskonferensen för Nordatlanten, sammankallad i Paris 1948 av ICAO.

Sedan Danmark gjort framställning om ekonomiskt bidrag till grönländsstationerna, inbjöd ICAO:s råd berörda stater till den förutnämnda konferensen i London våren 1949.

Under förhandlingarna företogs en ingående granskning av de ifrågavarande anläggningarna på Grönland såväl ur meteorologisk som luftnavigeringssynpunkt. En viss nedskärning av det antal meteorologiska stationer, som skulle bli föremål för en gemensam ekonomisk hjälpaktion, rekommenderades därvid. Sedan man funnit en moralisk förpliktelse föreligga för de stater som bedriva trafik över Nordatlanten att lämna ekonomisk hjälp, utarbetades ett förslag till fördelning av kostnaderna mellan de olika staterna. Såsom grundval för denna fördelning lades det genomsnittliga antalet flygningar i regelbunden trafik över Nordatlanten under åren 1947 och 1948. I saknad av exakta uppgifter beträffande andra faktorer som kunde tänkas komma i fråga vid kostnadsfördelningen, såsom tillfälliga och militära flygningar samt »non-aeronautical benefits», beslöts att sådana faktorer icke skulle ingå i beräkningsgrunden.

Resultaten av förhandlingarna sammanfattades i en slutakt, daterad London den 12 maj 1949.

Konferensen enades om, att ICAO:s råd borde tillmötesgå Danmarks begäran. I en resolution, bilagd slutakten såsom appendix I, rekommenderar konferensen, att rådet jämlikt artikel 70 av luftfartskonventionen träffar en överenskommelse med Danmark om att rådet jämlikt artikel 73 uttaxerar de behövliga medlen av de stater, som äro angivna i resolutionen, samt att var och en av nämnda stater samtycker till att betala sålunda bestämt bidrag, allt på sätt närmare anges i resolutionen. Den rekommenderade överenskommelsen är i princip lika med den av Sverige biträdda överenskommelse, som 1948 träffades i Genève rörande gemensam ekonomisk hjälp åt Island för vissa luftnavigeringstjänster därstädes (jfr prop. 1948: 304).

Förslaget till överenskommelse rörande Grönland innebär bl. a., att Danmark för tiden t. o. m. den 31 december 1949 skall erhålla ett belopp av 7 357 500 danska kronor och för år 1950 ett belopp av 3 321 000 danska kronor, i båda fallen 90 % av de beräknade kostnaderna; återstående 10 % skola bäras av Danmark. Därjämte skall till ICAO för organisationens omkostnader m. m. i samband med överenskommelsen utgå ett belopp av 200 000 respektive 332 100 danska kronor.

För år 1951 och följande år skola beloppen bestämmas av ICAO:s råd, varvid dock ett lands bidrag icke utan dess samtycke får beräknas högre än i överenskommelsen angivet maximibelopp.

Beloppens fördelning mellan de intresserade staterna är i procent räknat följande.

	Tiden t. o. m. 31/12 1949	År 1950 och följande år
Belgien	1,2	1,7
Canada	10,0	9,8
Frankrike	4,6	5,3
Island	—	1,8
Nederländerna	5,7	6,3
Norge	1,7	1,6
Sverige	2,6	2,2
Storbritannien	9,8	9,6
U. S. A.	54,4	51,7
Danmark	10,0	10,0
	Summa 100,0	100,0

Enligt fördelningsplanerna komma Sveriges åtaganden att bli följande:

1. För tiden t. o. m. 31/12 1949..... 218 328 danska kronor
2. För år 1950 (att betalas 1/1 1950)..... 89 298 » »
3. För 1951 och följande år (maximibelopp per år) 95 333 » »

Departementschefen. Väderlekstjänsten på Grönland är enligt vad jag inhämtat av vital betydelse för flygtrafiken över Nordatlanten och det grönländska observationsmaterialet spelar också en stor roll för prognosarbetet inom den allmänna väderlekstjänsten. Det synes därför angeläget, att eko-

nomiska förutsättningar skapas för ett fortsatt uppehållande av väderleksstationerna på Grönland.

Enligt det framlagda och från svensk sida preliminärt godkända förslaget till internationell överenskommelse om ekonomisk hjälp till Danmark för denna väderlektjänst skall Sverige lämna bidrag dels med 218 328 danska kronor för tiden t. o. m. 1949, dels med 89 298 danska kronor för 1950, dels slutligen med högst 95 333 danska kronor per år för 1951 och följande år. Jag tillstyrker, att överenskommelsen godkännes.

Det förstnämnda beloppet skall enligt överenskommelsen om möjligt erläggas senast den 31 december 1949 och bidraget för 1950 är förfallet till betalning vid ingången av detta år. ICAO:s generalsekretariat har emellertid underrättats om att utbetalningen av dessa belopp kan ske först, sedan den svenska riksdagen godkänt överenskommelsen.

Då ifrågavarande bidrag i stort sett får samma karaktär som det nu utgående bidraget till väderleksstation i Nordatlanten, synes det lämpligt att ett gemensamt anslag för dessa ändamål anvisas fr. o. m. nästa budgetår. Förslag i sådant hänseende framlägges i 1950 års statsverksproposition (bil. 8, p. 58). Det maximibidrag, som kan behöva utbetalas för år 1951, utgör, räknat efter nuvarande valutakurs, ca 70 000 svenska kronor.

För det bidragsbelopp om sammanlagt ca 230 000 svenska kronor, som skall erläggas under innevarande budgetår, torde ett särskilt förslagsanslag med benämningen Bidrag till väderleksstationer på Grönland böra anvisas å tilläggsstat II till riksstaten för nämnda budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna föreliggande förslag till internationell överenskommelse rörande ekonomiskt bidrag till Danmark för meteorologiska anläggningar på Grönland;

samt att till *Bidrag till väderleksstationer på Grönland* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 230 000 kronor.

I. Diverse.

[3] 7. **Understöd åt skärgårdsrederier.** Under åberopande av vad jag tidigare denna dag anfört vid anmälan i statsverkspropositionen (bil. 8, p. 78) av frågan om anslag för budgetåret 1950/51 till understöd åt skärgårdsrederier hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt skärgårdsrederier* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

[4] 10. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Anslaget är för budgetåret 1949/50 anvisat med 250 000 kronor. Därjämte fanns vid ingången av budgetåret en reservation av omkring 34 500 kronor. Medelsförbrukningen å anslaget intill den 1 december 1949 har utgjort i runt tal 145 000 kronor.

Ett flertal utredningar har avslutat eller kommer att avsluta sitt arbete under innevarande budgetår. De återstående kostnaderna för flera av dessa utredningar beräknas bli relativt stora. Av de kommittéer, som ej torde hinna slutföra sina uppdrag före budgetårsskiftet, äro elkraftutredningen av år 1943 och 1946 års vatten- och avloppssakkunniga de mest kostnadskrävande. Även busslinjeutredningen, 1949 års skärgårdstrafikkommision och 1949 års trafiknykterhetsutredning väntas komma att draga ganska stora kostnader.

En på grundval av uppgifter från kommittéerna verkställd beräkning har givit till resultat, att en förstärkning av kommittéanslaget med 150 000 kronor för innevarande budgetår är erforderlig.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lars Lemne.

Bilaga 4.

Egentliga statsutgifter.

Sjunde huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den
4 januari 1950.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler härefter under finansdepartementet hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 samt anför därvid följande.

B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.

[1] **Statens organisationsnämnd: Avlöningar.** Gällande avlöningsstat för statens organisationsnämnd upptager för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal en obetecknad anslagspost å 502 600 kronor. Vid anslagspostens beräkning utgick man från att befattningen såsom biträde åt den militäre ledamoten i nämnden uppehölls av en pensionerad militär, vars lön, till den del densamma motsvarade honom tillkommande pensionsförmåner, bestreds från vederbörligt anslag under trettonde huvudtiteln.

Genom beslut den 7 oktober 1949 har Kungl. Maj:t — i anledning av en utav organisationsnämnden i skrivelse den 15 september 1949 gjord framställning — bemyndigat organisationsnämnden att för tiden den 1 oktober 1949—den 30 september 1950 anlita majoren vid Hallands regemente C. A. E. Henriksson såsom biträde åt den militäre ledamoten i nämnden.

Anslagsposten kommer sålunda under 9 månader av innevarande budgetår att belastas med hela lönen till Henriksson. Merbelastningen av anslagsposten med anledning härav kan beräknas till 4 191 kronor.

Under återopande av vad förut anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att den i avlöningsstaten för statens organisationsnämnd uppförda anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må under budgetåret 1949/50 överskridas med högst 4 200 kronor.

E. Diverse.

[2] 5. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Under återopande av vad jag tidigare denna dag anfört vid anmälan i statsverkspropositionen av frågan om beräkningen av kommittéanslaget för budgetåret 1950/51 (bil. 9, p. 65) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

[3] 6. **1944 års nykterhetskommitté.** Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 50 000 kronor, innebärande en minskning med 25 000 kronor i förhållande till nästföregående budgetår. Såsom anledning härtill anfördes i 1949 års statsverksproposition (bil. 9, p. 70), att nykterhetskommittén räknade med att fortsätta sin verksamhet endast under en del av budgetåret 1949/50.

Såvitt nu kan bedömas torde emellertid arbetet vara slutfört först vid budgetårets utgång. Då omkostnaderna under innevarande år äro desamma som tidigare, erfordras ytterligare 25 000 kronor. Med hänsyn till att en ökning av antalet sammanträden emellertid måste ske under utredningsarbetets sista del och till att de expeditionella kostnaderna under denna del även torde bli större än normalt synes anslaget böra ökas med 5 000 kronor. Vidare erfordras anslag för tryckning av kommitténs betänkanden, vilka beräknas komma att omfatta sammanlagt 1 000—1 200 sidor. Anslagsbehovet för tryckning har beräknats till 30 000 kronor. Sammanlagt skulle alltså erfordras ytterligare 60 000 kronor.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *1944 års nykterhetskommitté* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lars Lemne.

Bilaga 5.

Egentliga statsutgifter.

Åttonde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 4 januari 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärenden UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Weijne, anmäler härefter under ecklesiastikdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 samt anför därvid följande.

N. Diverse.

[1] 8. Bidrag till svenska institutet i Rom m. m. Under hänvisning till vad jag under punkten 371 i bilagan åttonde huvudtiteln till årets statsverksproposition anför hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att såsom *Bidrag till svenska institutet i Rom m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 8 700 kronor.

[2] 15 a. Bidrag till bestridande av kostnaderna för sjätte nordiska biblioteksmötet i Uppsala år 1950. I skrivelse den 14 maj 1949 har *Sveriges allmänna biblioteksörening* anhållit om statsbidrag med 36 500 kronor för anordnande av det sjätte nordiska biblioteksmötet, vilket vore avsett att med föreningen som arrangör äga rum i Uppsala den 18—21 juni 1950. I det planerade mötesprogrammet inginge föredrag av allmän och speciell karaktär, diskussioner i bibliografiska och bibliotekstekniska frågor m. m. Arbetsformerna vore allmänna sammankomster samt grupp- och sektionmöten, vilket innebure att alla biblioteks- och bibliotekariekategoriernas intressen täcktes. Föreningen har framlagt följande kostnadsberäkning för mötet.

Utgifter:

Mötessekretariat och kongressbyrå	10 000
Lokalhyror	1 000
Skrivmateriel, trycksaker, porton, telefon	8 000
Föreläsningshonorar	3 000
Reskostnader för möteskommittéerna	1 500
Värdskap	10 000
Utflykter	8 000
Tryckning av mötesberättelse	10 000
Diverse och oförutsedda utgifter	1 000
	Kronor 52 500

Inkomster:

1 000 deltagaravgifter à 10 kronor	10 000
Försålda mötesberättelser	6 000
Äskat statsunderstöd	36 500
	Kronor 52 500

Skolöverstyrelsen har framhållit, att nu ifrågavarande biblioteksmöten visat sig vara av stor betydelse för utvecklingen av biblioteksväsendet inom de olika nordiska länderna och att det därför syntes angeläget, att staten genom sitt stöd möjliggjorde det nu planerade mötets anordnande. Beträffande kostnadsberäkningarna har överstyrelsen ansett, att vissa besparingar borde kunna göras med avseende på utgifterna för mötessekretariat samt skrivmateriel, trycksaker, porton och telefon, varför det erforderliga statsunderstödet syntes kunna nedbringas till 32 000 kronor.

Statskontoret har icke haft något att erinra mot att bidrag utginge till det avsedda biblioteksmötet; dock ansåge ämbetsverket, att bidraget borde begränsas till förslagsvis 20 000 kronor och att medlen borde äskas för nästa budgetår under anslaget till bidrag till bestridande av kostnaderna för vissa internationella kongresser i Sverige.

Departementschefen. I överensstämmelse med den ståndpunkt skolöverstyrelsen och statskontoret intagit anser jag mig böra tillstyrka att bidrag av statsmedel lämnas till bestridande av kostnaderna för det sjätte nordiska biblioteksmötet i Uppsala 1950. Jag förordar att bidraget bestämmes till 20 000 kronor, vilket belopp med hänsyn till att mötet är avsett att äga rum i juni 1950 bör anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till bestridande av kostnaderna för sjätte nordiska biblioteksmötet i Uppsala år 1950* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 20 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lars Lemne.

Egentliga statsutgifter.

Nionde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 4 januari 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler härefter under jordbruksdepartementet hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 samt anför därvid följande.

D. Undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanärningar m. m.

[1] 7. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Inredning och utrustning. Å kapitalbudgeten för innevarande budgetår anvisade riksdagen ett investeringsanslag av 366 000 kronor till byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök. Av anslaget beräknades ett belopp av 57 000 kronor till iordningställande av provisoriska lokaler för vissa institutioner vid högskolan. Tillika anvisade riksdagen under förevarande anslagsrubrik ett reservationsanslag av 403 300 kronor. Detta anslag avsågs till inredning och utrustning även vid nyssnämnda provisoriska lokaler.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök (skr. 5/11 1949) hemställer, att å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår skall för utrustning av förenämnda lokaler anvisas ytterligare 105 000 kronor. Härvid erinrar styrelsen om att den ursprungligen begärt 162 000 kronor till iordningställande av ifrågakvarande lokaler. Då emellertid av de föreslagna åtgärderna endast en del ansågos hänförliga till byggnadsarbeten, anvisades för detta ändamål blott 57 000 kronor. Övriga åtgärder befunnos

närmast avse utrustning och borde därför bestridas från högskolans inrednings- och utrustningsanslag. Högskolestyrelsen anför nu, att de medel som från sistnämnda anslag tilldelats de institutioner, för vilka provisoriska lokaler skola anordnas, blott räckt till för inköp av apparatur m. m. Några medel till utrustning av lokalerna i samband med byggnadsarbetena stå därför icke till förfogande. Med hänsyn härtill anser högskolestyrelsen ett belopp av (162 000 — 57 000 ==) 105 000 kronor erforderligt för detta ändamål.

Departementschefen. Vad högskolestyrelsen anfört synes giva vid handen, att de anvisade medlen icke förslå till såväl upprustning av ifrågavarande provisoriska lokaler som inköp av apparatur m. m. till de institutioner, som skola begagna lokalerna. Det torde därför vara ofrånkomligt, att ytterligare medel anvisas för ändamålet. Enligt min mening bör emellertid en medelsanvisning av 70 000 kronor vara tillräcklig. Jag föreslår alltså, att ett anslag av denna storlek upptages å tilläggsstat för innevarande budgetår under förevarande anslagsrubrik.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Inredning och utrustning* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

I. Fiskeriväsendet.

[2] **Fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök: Omkostnader.** I den för innevarande budgetår fastställda omkostnadsstaten för fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök har under delstaten för statens undersökningsfartyg för fiskeriadминистраtionen upptagits en förslagsvis beräknad anslagspost å 3 400 kronor till vinterförläggning, vårutrustning jämte reparationer, komplettering m. m.

Fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök (skr. 12/8 1949) hemställer, att å tilläggsstat för budgetåret 1949/50 skall till vissa iståndsättningsarbeten å statens undersökningsfartyg för fiskeriadминистраtionen (Eystrasalt) anvisas ett belopp av 33 000 kronor. Av nämnda belopp avses 4 000 kronor till ändring av fartygets skans till lastrum, 5 500 kronor till ändring av fartygets lastrum till personalbostad, 4 900 kronor till förbättringsarbeten å däck, skrov samt laboratorium, 17 500 kronor till anskaffning och montering av hydraulisk trålvinsch och apparatvinsch jämte trålgalgar samt 1 000 kronor till arvode för uppgörande av entreprenadhandlingar och kontroll. De föreslagna åtgärderna beträffande fartygets lastrum och skans motiveras med de undermåliga förlägningsförhållandena ombord, vilka påtalats såväl av Svenska sjöfolksförbundet som i dagspressen. Fiskeristyrelsen anser det icke försvarligt att hålla fartyget i gång, därest icke ifrågavarande åt-

gårder vidtagas före vårsäsongen 1950. Förbättringsarbeten å däck och skrov avse att öka fartygets möjligheter till gång i is. Detta anses nödvändigt om fartyget skall kunna hållas i gång elva månader om året. I fråga om fartygets laboratorium finner styrelsen en förbättring av förvaringsutrymmena erforderlig. Vad slutligen angår förslaget att anskaffa och montera hydraulisk trålvinsch och apparatvinsch jämte trålgalgar anför fiskeristyrelsen såsom skäl härför, att den nuvarande trålvinschen är otjänlig för sitt ändamål och medför allvarliga risker för ombord tjänstgörande vetenskapsmän och däckspersonal. Även vinschfrågan har, upplyser styrelsen, bragts på tal av vederbörande arbetarorganisation. Styrelsen anser ett hydrauliskt vinschsystem lämpligast, då detta medför särskilda fördelar i avseende å manöverdugligheten till båtnad för arbetsförhållandena ombord.

Departementschefen. Av vad fiskeristyrelsen anför torde framgå, att samtliga de föreslagna iståndsättningsarbetena å statens undersökningsfartyg för fiskeriadминистраtionen äro av behovet påkallade. Jag tillstyrker därför att det av styrelsen äskade beloppet av 33 000 kronor skall ställas till förfogande för ändamålet. Med anskaffning och montering av hydraulisk trålvinsch och apparatvinsch jämte trålgalgar torde dock kunna anstå till nästa budgetår. Det härför avsedda beloppet å 17 500 kronor bör därför anvisas under fiskeristyrelsens omkostnadsanslag för sagda budgetår. Övriga arbeten, vilka kostnadsberäknats till 15 500 kronor, synas emellertid böra utföras snarast möjligt. Jag föreslår därför att riksdagens medgivande inhämtas till att dessa kostnader må bestridas från fiskeristyrelsens omkostnadsanslag för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att från det för budgetåret 1949/50 anvisade förslagsanslaget till Fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök: Omkostnader må intill ett belopp av 15 500 kronor bestridas kostnader för iståndsättningsarbeten å statens undersökningsfartyg för fiskeriadминистраtionen.

J. Skogsväsendet.

[3] 35. Skogsvård m. m.: Bidrag till vissa skogsbrukskurser. För innevarande budgetår har under denna anslagstitel anvisats ett reservationsanslag av 145 000 kronor.

Skogsstyrelsen (skr. 11/11 1949) hemställer, att å tilläggsstat för budgetåret 1949/50 skall under förevarande anslag anvisas ytterligare 50 000 kronor.

I skrivelsen erinrar skogsstyrelsen, att av det för innevarande budgetår anvisade anslaget 15 000 kronor avsetts till kurser för utbildning av instruktörer. Till skogsvårdsstyrelsernas kurs- och instruktionsverksamhet återstå alltså 130 000 kronor. Jämlikt gällande bestämmelser ha skogsvårdsstyrelserna inkommit med preliminära ansökningar om statsbidrag till

nämnda verksamhet. Dessa sluta å omkring 240 000 kronor. Efter granskning av ansökningarna har skogsstyrelsen funnit, att under budgetåret erfordras 180 000—200 000 kronor för att den av skogsvårdsstyrelserna planerade verksamheten skall kunna genomföras. Därvid har förutsatts, att en del kurser skola bekostas av skogsvårdsstyrelsernas omkostnadsanslag. Skogsstyrelsen framhåller härefter, att anslagsberäkningen för löpande budgetår torde ha skett med utgångspunkt från den försöksverksamhet, som bedrivits under tiden 1 juli 1946—1 juli 1949. Denna nådde emellertid icke någon nämnvärd omfattning förrän under det sista budgetåret, medan intresset nu synes ha ökat avsevärt. En bidragande orsak härtill har på vissa håll varit en minskning av tillgången på skogsarbete, vilket bland annat tagit sig uttryck i ett mycket stort antal sökande till skogsarbetarkurserna under hösten 1949. På grund av det anförda anser skogsstyrelsen det mindre lyckligt, om ifrågavarande verksamhet skulle bromsas upp redan vid starten till följd av brist på medel.

Enligt styrelsen skulle det genom en anslagsförstärkning med omkring 50 000 kronor bliva möjligt att i huvudsak genomföra det inom skogsvårdsstyrelserna uppgjorda programmet för utbildnings- och instruktionsverksamheten under innevarande budgetår.

Departementschefen. De beslut angående yrkesutbildningen inom skogsbruket, som fattades av 1949 års riksdag, syftade till att få till stånd en avsevärd utvidgning av verksamheten på detta område. Säkra hållpunkter saknades emellertid för en bedömning av vilken omfattning verksamheten kunde komma att få under innevarande budgetår. Detta medförde bland annat, att medelsanvisningen till verksamheten hölls inom en ganska snäv ram. Vad skogsstyrelsen nu anført visar att intresset för verksamheten blivit avsevärt större än man tidigare räknat med. Det skulle enligt min mening då vara föga lyckligt, om inskränkningar redan från början måste göras på grund av medelsbrist. I likhet med skogsstyrelsen finner jag det därför önskvärt, att det av skogsvårdsstyrelserna planerade programmet åtminstone i huvudsak skall kunna genomföras. Skogsstyrelsen har beräknat, att härför skulle erfordras en medelsanvisning av ytterligare 50 000 kronor. Denna beräkning giver mig icke anledning till erinran. Jag föreslår alltså, att å tilläggsstat för innevarande budgetår uppföres ett belopp av denna storlek under förevarande anslagsrubrik.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skogsvård m. m.*: Bidrag till vissa skogsbrukskurser å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[4] **Kostnader för virkesmätning.** Genom beslut den 30 juni 1949 har Kungl. Maj:t, med stöd av lagen den 20 juni 1947 (nr 270) om virkesmätning, meddelat Sydvästra Sveriges virkesmätningssällskap auktorisation som

virkesmätare från och med den 1 september 1949 tills vidare intill den 1 januari 1950. Genom beslut den 29 december 1949 har auktorisationen förlängts att gälla tills vidare.

Med skrivelse den 20 oktober 1949 har skogsstyrelsen överlämnat en den 18 juni 1949 dagtecknad framställning från föreningen om statsbidrag med 50 000 kronor till kostnader för inköp av möbler, skriv- och räknemaskiner, arkivskåp samt mättningsredskap ävensom för upplysningsarbete vid verksamhetens igångsättande. Skogsstyrelsen har tillika bifogat en av föreningen uppgjord specifikation över sagda kostnader, slutande å 94 890 kronor.

Föreningen framhåller, att vid dess start uppstå ej ringa kostnader av engångsnatur, som icke kunna påföras mättningsarbetet. Föreningen har icke några egna tillgångar. Om finansieringen av utgifterna under de närmaste verksamhetsåren måste ske genom upplåning, kommer detta givetvis att avsevärt fördyra de allmänna kostnaderna samt hämma verksamheten och anslutningen till föreningen. Med hänsyn till att verksamheten är av mera allmän natur och att för densamma kräves statlig auktorisation anhåller föreningen om statsbidrag till ifrågakvarande kostnader med nyss angivet belopp.

Skogsstyrelsen tillstyrker statsbidrag med 30 000 kronor och anför härom i huvudsak följande.

Inom de delar av landet, som äro belägna söder om Dalarna och Värmland, råder ännu icke sådan ordning på virkesmätningens område, att denna kan anses tillfredsställande. Den inom dessa delar av landet bildade virkesmättningsföreningen, Södra Sveriges virkesmättningsförening u. p. a. — vars verksamhetsområde även omfattat huvuddelen av den nybildade Sydvästra Sveriges virkesmättningsförening — har i jämförelse med andra liknande föreningar fått ringa anslutning. Den enskilda ofta konjunktur- eller partibetonade mätningen är sålunda alltjämt dominerande i södra Sverige.

Sydvästra Sveriges virkesmättningsförening, som omfattar ett område med likartade förhållanden och gemensamma intressen i fråga om handeln med virke, synes ha stora förutsättningar för att nå allmän och god kontakt med köpare och säljare av virke inom området. Dessutom börjar den sin verksamhet vid lämplig tid och har i sina stadgar intagit bestämmelser, varigenom föreningens medlemmar förbinda sig att mäta sitt köpvirke genom föreningen. Man kan därför räkna med att föreningen om den får en god start kommer att bli bestående och livskraftig till framtida allmän nytta för mättningsfrågorna i sydvästra Sverige. Föreningens första verksamhet kan även vara av betydelse för virkesmätningens framtida ordnande i övriga delar av södra Sverige.

Det är emellertid ett livsintresse för en förening att — särskilt under dess första verksamhetstid då dess medlemsstock och mättningsuppdrag kunna antagas vara förhållandevis små — söka hålla omkostnaderna nere så att större anslutning och än lägre kostnader per mätningseenhet kunna ernås. Då det dessutom torde vara ett allmänt intresse att mättningskostnaderna hållas så låga som möjligt och att mätningen under alla förhållanden utföres korrekt till fromma för bland annat handeln med virke, torde det vara principiellt riktigt att staten medverkar härtill genom bidrag till en virkesmättningsförening, som förutsattes bli funktionsduglig. Med hänsyn till de stora värden det här gäller, synes ett sådant bidrag böra tillmätas så, att det kan förväntas bli ett effektivt stöd vid föreningens uppbyggnad.

När Södra Sveriges virkesmättningsförening u. p. a. bildades erhöLL föreningen genom beslut av Kungl. Maj:t den 10 mars 1944 dels ett organisationsbidrag å trettio tusen kronor och dels såsom bidrag till verksamheten under första budgetåret tjugotusen kronor, båda bidragen från förslagsanslaget till kostnader för virkesmätning. Beträffande den nu föreliggande framställningen synes det med hänsyn till det anförda ur allmän synpunkt lämpligt att Sydvästra Sveriges virkesmättningsförening erhåller ett skäligt bidrag till sin första verksamhet. Skogsstyrelsen vill föreslå att bidraget begränsas till 30 000 kronor. Bidraget synes kunna utgå ur nyssnämnda anslag. Något särskilt villkor för att föreningen må komma i åtnjutande av bidraget synes icke påkallat.

Statskontoret förklarar sig — under erinran om Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 10 mars 1944 om statsbidrag till Södra Sveriges virkesmättningsförening u. p. a. — icke vilja motsätta sig att Sydvästra Sveriges virkesmättningsförening i enlighet med vad skogsstyrelsen förordat erhåller statsbidrag med 30 000 kronor. Tillika framhåller ämbetsverket, att virkesmättningsanslaget icke synes kunna tagas i anspråk för nu ifrågavarande bidrag utan riksdagens medgivande.

Departementschefen. Såsom skogsstyrelsen anfört torde goda förutsättningar föreligga för att den nyligen bildade Sydvästra Sveriges virkesmättningsförenings verksamhet skall bliva till gagn på virkesmätningens område och därmed för handeln med virke. Ett ofrånkomligt villkor för att detta skall bliva fallet är emellertid, att föreningen vinner tillräcklig anslutning. Härför torde i sin tur erfordras, att föreningens omkostnader under den första verksamhetstiden icke bliva större än att ersättningen till föreningen för utförda mätningssupdrag kan hållas vid en skälig nivå. Enligt vad föreningen upplyst saknar densamma egna tillgångar. För att berörda syfte skall kunna uppnås synes det därför erforderligt att föreningen — liksom på sin tid Södra Sveriges virkesmättningsförening u. p. a. — erhåller bidrag till kostnaderna för verksamhetens igångsättande. Då det här är fråga om en verksamhet av allmänt intresse, finner jag det motiverat, att sådant bidrag skall utgå av statsmedel. I fråga om bidragets storlek ansluter jag mig till skogsstyrelsens förslag. Bidraget bör alltså bestämmas till 30 000 kronor. Med hänsyn till önskvärdheten av att föreningen skall erhålla bidraget snarast möjligt, bör detsamma utbetalas redan under innevarande budgetår. Vad slutligen angår formen för medelsanvisningen synes det lämpligast att bidraget, liksom förenämnda bidrag till Södra Sveriges virkesmättningsförening u. p. a., får utgå från förslagsanslaget till kostnader för virkesmätning. Härtill torde emellertid riksdagens samtycke böra inhämtas.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att från det för budgetåret 1949/50 anvisade förslagsanslaget till Kostnader för virkesmätning må till Sydvästra Sveriges virkesmättningsförening utbetalas ett statsbidrag av högst 30 000 kronor.

K. Lantmäteriväsendet.

[5] **Lantmäteristyrelsen: Avlöningar.** Under åberopande av vad jag denna dag anfört under nionde huvudtiteln, punkt 197, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att den i avlöningsstaten för lantmäteristyrelsen upptagna anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1949/50 överskridas med 27 000 kronor.

L. Rikets allmänna kartverk.

[6] **4. Rikets allmänna kartverk: Utrustning m. m.** Under denna anslagsrubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 223 800 kronor. Av anslaget avses ett belopp av 143 000 kronor för inköp av tre autografer från Schweiz.

Rikets allmänna kartverk (skr. 19/12 1949) hemställer, att å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1949/50 skall till kostnaderna för anskaffande av berörda instrument anvisas ett belopp av ytterligare 59 500 kronor. Såsom skäl härför åberopar kartverket den fördyring, som uppstått på grund av den svenska kronans devalvering. Tillika upplyser kartverket, att importlicens numera erhållits för instrumenten och att desamma komma att levereras omgående.

Departementschefen. Kartverkets förevarande anslagsäskande föranleder icke någon erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rikets allmänna kartverk: Utrustning m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 59 500 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lars Lemne.

Bilaga 7.

Egentliga statsutgifter.

Tionde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 4 januari 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ericsson, anmäler härefter under handelsdepartementet hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 samt anför därvid följande.

C. Bergsbruk, industri, hantverk, teknisk forskning m. m.

[1] 3. Sveriges geologiska undersökning: Malmletning och förberedande gruvarbeten. Anslaget är i gällande riksstat upptaget med ett belopp av 627 000 kronor.

Genom beslut den 29 juli 1949 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att anslaget skall användas i huvudsaklig överensstämmelse med ett av Sveriges geologiska undersökning den 9 juni 1949 avgivet förslag. Enligt detta skola för underjordsarbeten å fyndigheten Rudtjebäcken användas 130 000 kronor. Undersökningen har vid beräkningen av detta belopp utgått från att verksamheten vid Rudtjebäcken skulle vara i huvudsak avslutad vid 1949 års utgång.

I skrivelse den 24 november 1949 har *Sveriges geologiska undersökning* hemställt, att ett tilläggsanslag av 125 000 kronor måtte anvisas för att möjliggöra en fortsättning av arbetena vid Rudtjebäcken till utgången av innevarande budgetår. Till stöd för framställningen har ämbetsverket anfört bl. a. följande.

Rudtjebäcken är en svavelkisfyndighet med utvinnbara halter också av koppar och zink, m. m. Den är belägen ca 5 km från den av Bolidens gruv-

aktiebolag för statens räkning bearbetade Adakgruvan. Frågan om Rudtjebäckens framtida inpassande i legodriften därstädes är för närvarande under utredning.

Fyndigheten konstaterades ursprungligen genom ett antal borrhål från dagen. I syfte att för bedömandet av dess värde erhålla en fullständigare bild än dessa borrhål medgävo, igångsattes år 1944 de nu pågående undersökningarna under jord, genom avsänkning av ett schakt samt genom därtill arknutna arbeten å 206-metersnivån. Härvid erhöles till en början i allt väsentligt bekräftelse på den bild av fyndighetens allmänna karaktär, som borrhålen hade givit. Visserligen visade sig kopparhalten någon tid lägre än väntat, men detta uppvägdes senare genom konstaterandet av en betydande stegring när arbetena nådde fyndighetens södra del. Förhållandet anmäldes till Kungl. Maj:t i samband med förslag till arbetsplan den 9 juni 1949. Vid denna tidpunkt föreföll det dock ännu som om arbeten i den omfattning anslaget medgav skulle vara fullt tillräckliga för ett bedömande av fyndigheten. De senaste månadernas resultat ha emellertid visat behovet av ett fastställande av framför allt den mera kopparrika malmens utsträckning och halter med mera fullständighet, än vad förut kunde anses nödigt. Detta malmparti har nämligen visat sig ha så stor betydelse för bedömandet av fyndigheten i dess helhet, att mera preciserade data krävas. Härför behövliga arbeten måste i alla händelser komma till utförande, innan regelbunden gruvidrift på fyndigheten igångsättes, och de böra företagas redan nu, till ledning för avgörandet i legodriftsfrågan.

Undersökningarna i Rudtjebäcksgruvan böra därför fortsätta till slutet av budgetåret.

Departementschefen. Av framställningen framgår att ytterligare undersökningar å fyndigheten Rudtjebäcken erfordras för att fyndighetens beskaffenhet med säkerhet skall kunna bedömas. Det är önskvärt att en sådan bedömning kan ske i samband med pågående utredningar om nytt legodriftsavtal. Då det sålunda är välmotiverat att låta de pågående undersökningarna omedelbart fullföljas, vill jag förorda att medel för fortsatta arbeten anvisas redan under innevarande budgetår. Mot det beräknade medelsbehovet, 125 000 kronor, har jag ej någon erinran.

Med åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Malmletning och förberedande grubarbeten* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

[2] **16. Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien: Tekniskt-vetenskaplig och industriell representation i utlandet.** Under åberopande av vad jag anfört i årets statsverksproposition, tionde huvudtiteln, under punkten 37 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien: Tekniskt-vetenskaplig och industriell representation i utlandet* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 14 600 kronor.

D. Sjöfart och handel.

[3] 19 a. Reparation av mät- och avmagnetiseringsstationen i Karlshamn. Under hänvisning till vad jag anført i årets statsverksproposition, tionde huvudtiteln, under punkten 73 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reparation av mät- och avmagnetiseringsstationen i Karlshamn* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 135 000 kronor.

F. Diverse.

[4] 8. Avsättning till fonden för idrottens främjande. Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 4 000 000 kronor.

I skrivelse den 12 oktober 1946 hemställde *organisationskommittén för Lingiaden 1949* om statsbidrag med 108 000 kronor till täckande av vissa förberedelsekostnader för Lingiaden 1949. Kommittén framhöll, att den år 1939 arrangerade första Lingiaden blivit en utomordentlig framgång för svensk gymnastik. Staten hade bidragit till finansieringen av 1939 års Lingiad med ett belopp av 81 150 kronor. Sedan det visat sig att tanken på en ny Lingiad fått anslutning av 25 länder i olika världsdelar, hade Svenska gymnastikförbundet i augusti 1946 beslutat inbjuda till en ny Lingiad 1949 och uppdragit åt en särskild organisationskommitté att anordna densamma.

Genom särskilda beslut den 6 december 1946, den 5 december 1947 och den 4 juni 1948 har Kungl. Maj:t anvisat tillhoppa 108 000 kronor till förberedelserna för Lingiaden 1949.

I skrivelse den 2 februari 1948 anhöll organisationskommittén, bland annat, att Kungl. Maj:t måtte bevilja ett enligt preliminär kostnadskalkyl erforderligt anslag å 175 000 kronor för genomförandet av Lingiaden 1949. Enligt denna kalkyl beräknades de totala inkomsterna och utgifterna sluta på 916 000 kronor. Kalkylen byggde på den förutsättningen att antalet deltagare skulle bli detsamma som vid Lingiaden 1939, d. v. s. ungefär 7 300 personer. Vidare beräknades inkomsterna av uppvisningarna med utgångspunkt från 1939 års siffror, dock med tillägg för massuppvisningen av husmödrar. Kommittén framhöll, att utgifterna bleve beroende på deltagarantalet. Detta kunde emellertid ej bli klart förrän efter anmälningstidens utgång den 1 april 1949.

I 1949 års statsverksproposition anmäldes, att av det anslag, som äskades till avsättning till fonden för idrottens främjande, 175 000 kronor borde beräknas för Lingiaden (jfr X ht 1949, s. 146; r. skr. 148/1949).

Genom beslut den 15 juli 1949 beviljade Kungl. Maj:t ett anslag av 175 000 kronor som bidrag till kostnaderna för Lingiadens genomförande.

Samtliga av Kungl. Maj:t beviljade belopp ha utbetalats till Sveriges riksidrottsförbund, som sedan haft att utanordna medlen till organisationskommittén med skyldighet för kommittén att underkasta sig riksidrottsförbundets kontroll över medlens användning samt att till riksidrottsförbundet avge redovisning.

I skrivelse den 30 november 1949 har nu organisationskommittén för Lingiaden 1949 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte bevilja kommittén ett anslag av högst 554 871 kronor 84 öre för täckande av det underskott, som uppstått vid genomförandet av Lingiaden 1949. I skrivelsen jämte en därvid fogad bilaga åberopar kommittén till stöd för framställningen bland annat följande.

Det har tidigare framhållits, att man först efter anmälningstidens utgång, den 1 april 1949, hade någon verklig möjlighet att bedöma den omfattning, som Lingiaden 1949 kunde komma att få. I själva verket visade det sig, att angiven anmälningstid ej kunde hållas på grund av att flera utländska organisationer, vilka kunde förväntas insända anmälan, ej respekterade densamma. Vid anmälningstidens utgång voro ytterst få utländska trupper anmälda. Deltagande var emellertid aviserat, vilket medförde, att anmälningar måste accepteras även om de inkommo avsevärt försenade. Detta medförde i sin tur, att organisationskommittén först på ett mycket sent stadium kunde erhålla den överblick över deltagarantalet, som skulle ligga till grund för en omarbetad kalkyl.

Vid denna tid hade emellertid förberedelserna fortskridit så långt, att man som motvikt mot de ökade utgifter man nu måste räkna med endast kunde göra allt för att i möjligaste mån även öka inkomsterna. Detta gjordes i form av intensifierad reklam.

Tanken på att utesluta vissa sent anmälda trupper och deltagare tillämpades endast i ringa mån och då endast gentemot närbelägna länders representationer. Organisationskommittén ansåg sig ej på grund av den storinternationella karaktär Lingiaden hade kunna avstänga vissa deltagare, som nedlagt stor möda och stora kostnader på att förbereda sitt deltagande i Lingiaden, endast på grund av att man ej iakttagit fastställd anmälningstid, hur viktigt detta än var ur kommitténs synpunkt. Vissa trupper torde ha avsänt sin anmälan praktiskt taget samtidigt som de lämnade hemlandet.

Lingiadens slutliga omfattning, uttryckt i siffror, blev:

Deltagande länder: 62, därav 14 med uppvisningstrupper, resten med studiedelegationer och delegater i kongressen.

Deltagande trupper: 110, därav 26 svenska och 84 utländska.

Deltagande aktiva gymnaster: 13 128, därav 7 158 svenska och 5 970 utländska.

Antal uppvisningar: 191, därav 46 svenska och 145 utländska.

Deltagare i kongressen: 900.

Deltagare i internationella gymnastiklägret i Malmköping: 475.

Deltagare i Lingiadens internationella kurser i svensk gymnastik: 250.

Sammanlagt deltagarantal: 14 100.

Antal föreläsningar, överläggningar eller demonstrationer vid kongressen: 75.

Som av sammanställningen framgår var omfattningen praktiskt taget dubbelt så stor som Lingiaden 1939.

När nu deltagarantalet blev dubbelt så stort, medförde detta ekonomiska konsekvenser, som återverkade på praktiskt taget nästan varenda detalj vid

Lingiadens genomförande. Sålunda måste allt det material, som deltagarna programenligt skulle erhålla, fördubblas, i vissa fall mer än fördubblas. Allting måste utökas i proportion till deltagarantalet: uppvisningslokaler, program, övriga trycksaker, personal för iordningställande av organisationsapparaten, gästantalet vid kamratfesterna m. m. Dessutom måste antalet fribiljetter vid utomhusfesterna, där deltagarna utlovats fribiljett, fördubblas med minskade inkomstmöjligheter till resultat o. s. v. Vid vissa Stadionfester erfordrades det 10 000—12 000 fribiljetter.

Förutom den direkta utgiftsökning, som det fördubblade deltagarantalet medförde, kom därtill att dessa nya deltagaranmälningar droppade in så sent, att hela organisationsarbetet både försvårades och fördröjades med forcering och komplettering av trycksaker med övertidsersättning o. d., varjämte ofullständiga och felaktiga anmälningsuppgifter gjorde organisationsarbetet mera kostsamt samtidigt som organisatörerna ställdes inför oerhörda svårigheter för att få det hela att gå i lås. Det gällde dock att på ca 48 timmar taga emot, inkvartera och hjälpa till rätta ca 15 000 deltagare från mer än 60 nationer och detta genomfördes också, men att på förhand kunna kalkylera dylika kostnader torde vara synnerligen svårt.

Man måste vid bedömande av hithörande förhållanden erinra om, att deltagandet i Lingiaden med ca 15 000 deltagare från över 60 nationer gjorde Lingiaden till det hittills största internationella evenemanget i sitt slag med mer än dubbelt så många deltagare som Olympiska Spelen i London och mer än 4 gånger så många deltagare som Olympiska Spelen i Stockholm 1912.

Organisationskommittén erhöll sitt sista anslag till Lingiaden så sent som den 15 juli 1949, och innan de tidigare ansökta anslagen beviljats kunde kommittén näppeligen ansöka om nytt anslag, även om det redan i maj 1949 stod klart för kommittén, att det i jämförelse med Lingiaden 1939 fördubblade deltagarantalet måste medföra i så hög grad ökade utgifter, att de för ett hälften så högt deltagarantal uppgjorda kalkylerna näppeligen kunde antas hålla.

Härtill kom ytterligare två ödesdigra omständigheter. Dels ansåg sig organisationskommittén nödsakad att lämna utställningsbestyrelsen för Lingiadens världssportutställning upprepade lån på tillsammans 154 400 kronor för att icke utställningen skulle braka samman före Lingiaden och därigenom eventuellt även äventyra själva Lingiadens genomförande, vilket enligt organisationskommitténs uppfattning skulle blivit en internationell skandal med ödesdigra konsekvenser för vårt lands internationella anseende av en storleksordning vida överstigande värdet av 154 000 kronor. Därtill kom så under själva Lingiaddagarna den väldiga nederbörd, som dels spölierade vissa Lingiadevenemang och dels direkt medförde inkomstminskningar i form av minskad publiktillströmning, som torde kunna uppskattas till ca 150 000 kronor. Enbart dessa två omständigheter betydde alltså tillsammans en förlust för Lingiaden på över 300 000 kronor.

Till framställningen ha även fogats balansräkning samt vinst- och förlusträkning för Lingiaden per den 28 november 1949. Av balansräkningen framgår att tillgångarna uppgå till i runt tal 221 000 kronor, medan skulderna belöpa sig till omkring 776 000 kronor. Bland tillgångarna har härvid ej upptagits det lån å 154 400 kronor, som lämnats till världssportutställningen. Inkomsterna uppgå sammanlagt till ca 819 000 kronor och utgifterna till ca 1 374 000 kronor. På utgiftssidan förekomma en post till räntekostnader

samt en post till oförutsedda utgifter å vardera 10 000 kronor. Detta sammanhänger med att räkenskaperna ännu ej kunnat definitivt avslutas, då det omfattande bokföringsmaterialet ej hunnit bearbetas fullständigt.

Enligt från organisationskommittén inhämtade uppgifter kan borgenärernas antal beräknas till 391, varav 152 avseende fordringar till lägre belopp än 100 kronor, 132 avseende belopp från 100—500 kronor, 41 avseende belopp från 500—1 000 kronor, 53 avseende belopp från 1 000—10 000 kronor samt 13 avseende belopp över 10 000 kronor.

Sveriges riksidsrottsförbund har i avgivet yttrande tillstyrkt framställningen.

Departementschefen. Organisationskommittén för Lingiaden 1949 har hittills erhållit 283 000 kronor från fonden för idrottens främjande. Kommittén anmäler nu att Lingiadens räkenskaper preliminärt visa ett underskott av i runt tal 555 000 kronor. I detta sammanhang må erinras om att underskottet för den i anslutning till Lingiaden anordnade världssportutställningen uppgår till omkring 1,5 miljon kronor. Av vad som framkommit rörande utställningen framgår, att denna ej planerats och genomförts med det förutseende och den omsorg som varit önskvärt. Vad angår Lingiaden ha särskilda omständigheter påverkat det ekonomiska resultatet i betydande grad. Som organisationskommittén anfört ha säkra uppgifter om deltagarantalet ej förelegat förrän helt kort tid före Lingiadens början. När därvid antalet deltagare visade sig bli avsevärt högre än arrangörerna beräknat, höllo ej de uppgjorda kalkylerna, utan avsevärda merutgifter uppstodo. Vidare föranledde det dåliga vädret under själva Lingiaddagarna minskad publiktillströmning och därmed lägre inkomster. Underskottet å Lingiaden synes sålunda till väsentlig del förorsakat av faktorer, varöver arrangörerna ej kunnat råda. Lingiadens betydelse som internationellt gymnastikevenemang torde vara allmänt erkänd och härtill kommer att den otvivelaktigt haft ett stort propagandamässigt värde för svensk gymnastik och för vårt land över huvud. Det synes därför rimligt att staten, som tidigare lämnat bidrag till förberedelserna och genomförandet, även i efterhand lämnar sitt stöd vid avvecklingen av de uppkomna förlusterna. Vid avvägningen av det belopp, som bör ställas till förfogande från statens sida, torde hänsyn böra tagas till att lån å sammanlagt 154 400 kronor av Lingiadmedel utlämnats till världssportutställningen. Statens bidrag bör därför icke beräknas till högre belopp än 400 000 kronor. Ett sådant tillskott skulle jämte Lingiadens egna tillgångar, cirka 220 000 kronor, möjliggöra att Lingiadens skulder kunna gäldas till omkring 80 procent. Det bör emellertid understrykas att Lingiadens räkenskaper för närvarande icke ha kunnat definitivt avslutas, varför åtminstone smärre jämkningar i den ena eller andra riktningen av underskottets belopp kunna ifrågakomma. Vidare må påpekas att vissa av fordringarna inbegripa ränta. Dylika räntefordringar synas icke böra täckas av staten.

De medel, som ställas till förfogande från statens sida för täckning av Lingiadens underskott, torde böra överlämnas till Riksidrottsförbundet för

utbetalning till fordringsägarna under sådana former att garantier skapas för en för alla parter godtagbar avveckling av Lingiadförlusterna. De närmare bestämmelser, som härvid kunna ifrågakomma, torde böra meddelas av Kungl. Maj:t. Medelsanvisningen för ändamålet torde böra ske över fonden för idrottens främjande och anslag anvisas å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fonden för idrottens främjande* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 400 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lars Lemne.

Bilaga 8.

Egentliga statsutgifter.**Elfte huvudtiteln.**

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 4 januari 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON.

Chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Mossberg, anmäler härefter under inrikesdepartementets handläggning hörande ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 samt anför därvid följande.

B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

[1] **Karolinska sjukhuset: Omkostnader.** I den för budgetåret 1949/50 fastställda omkostnadsstaten för karolinska sjukhuset är upptagen en anslagspost till reseersättningar å förslagsvis 28 000 kronor. Enligt meddelade bestämmelser må av posten utgå reseersättningar *dels* åt ordförande, ledamöter och sekreterare i sjukhusets direktion, *dels* åt sådan statsanställd personal från annan ort än Stockholm, som av direktionen förordnas att uppehålla vissa befattningar vid sjukhuset, *dels ock* åt befattningshavare, som på direktionens anmodan fullgör uppdrag å annan ort än i Stockholm.

I skrivelse den 17 oktober 1949 har *föreståndaren för den radiofysiska institutionen vid karolinska sjukhuset, professorn R. Sievert* framhållit, att det på grund av rådande personalbrist inom institutionens kontrollavdelningar icke vore möjligt att planenligt genomföra de besiktningar, som ålåg institutionen enligt lagen om tillsyn å radiologiskt arbete m. m., om icke vid institutionen å tillfälligt anslag anställda fysiker i viss utsträckning kunde anlitas för besiktningensarbetet. Föreståndaren har därför hemställt, att den i sjukhusets omkostnadsstat upptagna anslagsposten till reseersättningar måtte få tagas i anspråk för bestridande av nyssnämnda extra till-

syningsmäns besiktningssesor. Därest detta icke skulle vara möjligt, har föreståndaren hemställt, att särskilda medel måtte ställas till förfogande för ändamålet.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av direktionen för karolinska sjukhuset och statskontoret.

Direktionen för karolinska sjukhuset har, med hänsyn till de inledningsvis omnämnda bestämmelserna om dispositionen av anslagsposten till reseersättningar, ansett sig förhindrad att använda anslagsposten för utbetalning av ersättningar för besiktningssesor, som företagits av andra än dem som innehåft eller på förordnande uppehållit befattningar vid institutionen. På de skäl föreståndaren anfört tillstyrker direktionen, att medgivande lämnas att under löpande budgetår anlita posten även för ersättning till personer, som icke äro anställda vid institutionen men, med hänsyn till arbetsförhållandena där, på uppdrag av dess föreståndare verkställa besiktningssesor för tillsyn å radiologiskt arbete m. m. Direktionen förutsätter därvid, att ett sådant medgivande icke skall föranleda ett överskridande av posten för innevarande budgetår.

Statskontoret har inhämtat, att för besiktningssarbetet skulle anlitas två extra tillsyningsmän, vilka avlönades dels av medel från Konung Gustaf V:s jubileumsfond, dels av anslag, som ställts till institutionens förfogande av atomkommittén, samt att resekostnaderna för dessa tillsyningsmän beräknats komma att för innevarande budgetår uppgå till högst 10 000 kronor. Enligt ämbetsverkets mening kunde reseersättningsposten icke disponeras för ändamålet. För gäldandet av kostnaderna syntes annan möjlighet icke stå öppen än att anlita elfte huvudtitelns anslag till extra utgifter, därest riksdagens medgivande icke ansåges böra inhämtas att för ändamålet taga i anspråk reseersättningsposten.

Departementschefen. På grund av den starkt ökade omfattningen av det besiktningssarbete, som det enligt lagen om tillsyn å radiologiskt arbete m. m. åligger radiofysiska institutionen att verkställa, har det befunnits nödvändigt att för ändamålet anlita — förutom den personal, för vilken medel äro anvisade under institutionens avlöningsanslag — även personer, som tjänstgöra vid institutionen och avlönas av medel, som i särskild ordning ställts till institutionens förfogande. Då det är angeläget, att besiktningssarbetet ej eftersättes, och då elfte huvudtitelns anslag till extra utgifter icke lämnar tillgång till bestridande av resekostnads- och traktamentsersättningar för dessa extra tillsyningsmän, vill jag föreslå, att riksdagens medgivande inhämtas att för ändamålet taga i anspråk den i karolinska sjukhusets omkostnadsstat för innevarande budgetår upptagna anslagsposten till reseersättningar. Medgivandet torde böra avse ett belopp av högst 10 000 kronor. Jag vill vidare nämna, att vid ett bifall till det förslag om förstärkning fr. o. m. nästa budgetår av institutionens personal, som jag framlägger i annat sammanhang denna dag, något motsvarande medgivande ej torde bliva erforderligt efter utgången av löpande budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att från det för budgetåret 1949/50 anvisade förslagsanslaget till Karolinska sjukhuset: Omkostnader må intill ett belopp av 10 000 kronor bestridas resekostnads- och traktementsersättningar till förenämnda extra tillsyningsmän.

C. Alkoholistvård m. m.

[2] 2 a. Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Anskaffande av vissa inventarier. Under rubriken Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Vissa ombyggnadsarbeten har riksdagen (skr. nr 34/1948 och 198/1949) för ombyggnad av sovcellerna samt vissa andra förbättringsarbeten vid alkoholistanstalten å Svartsjö å tilläggsstaterna II till riksstaterna för budgetåren 1947/48 och 1948/49 anvisat två reservationsanslag å sammanlagt 155 000 kronor.

I skrivelse den 12 september 1949 har styrelsen för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes gjort framställning om anvisande av medel för anskaffande av inventarier för de ombyggda lokalerna. Styrelsen har därvid anført bl. a. följande.

De lokaler, som efter ombyggnadsarbetenas avslutande komma att vara helt ombyggda eller nyrenoverade och av denna anledning måste förses med nya möbler och andra inventarier utgöras av tre stora dagrum, matsal för 100 intagna, ett flertal sovutrymmen med sängplatser för omkring 110 personer samt vaktrum och korridorer. Det kommer sålunda att erfordras ett mycket stort antal inventarier. Vid planläggningen av den nya utrustning, som måste anskaffas, har styrelsen utgått från att kostnaderna skulle hållas inom en så snäv ram som möjligt. Detta ledmotiv har styrelsen sökt förena med den viktiga värdsynpunkten, att internerna skulle beredas tillfälle att vistas i någorlunda trivsamma och ombonade omgivningar. Styrelsen har i besparingssyfte undersökt, i vilken utsträckning nu befintliga inventarier skulle kunna användas i de nya lokalerna. Det har emellertid tyvärr visat sig, att dessa inventarier befinna sig i så ramponerat skick, att de endast i ytterst ringa omfattning kunna utan synnerligen kostsamma reparations- och istandsättningsarbeten komma till användning i de nya lokalerna, därest icke syftet med ombyggnaden skall mer eller mindre fullständigt förfelas. Kostnaderna för ett istandsättande av ett större antal av de befintliga inventarierna torde bliva i det närmaste lika höga som inköp av motsvarande antal nya. Styrelsen har därför måst övergiva tanken att i någon nämnvärd utsträckning använda de gamla inventarierna.

Styrelsen har uppdragit åt möbelarkitekten V. E. Rieger i Stockholm att i samråd med biträdande direktören vid anstalterna O. Burman inkomma med specificerat förslag till inventarieuppsättning, ritningar till möblerna och kostnadsberäkningar. Rieger har till styrelsen överlämnat en den 7 september 1949 dagtecknad uppställning jämte tillhörande ritningar. Riegers kostnadsberäkningar sluta å 45 158 kronor eller i runt tal 45 000 kronor, vilket belopp sålunda skulle erfordras för ändamålet. Kostnadsberäkningarna inkludera de befintliga inventarier, som kunna användas.

Då ombyggnadsarbetena inom en nära framtid beräknas vara slutförda, torde medel för anskaffande av inventarierna snarast möjligt böra ställas till förfogande.

Under återopande av det anförda har styrelsen hemställt, att för ändamålet måtte anvisas ett belopp av 45 000 kronor.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av socialstyrelsen och centrala sjukvårdsberedningen.

Socialstyrelsen tillstyrker förslaget och anför bl. a.

Den slutna Svartsjöanstaltens utrustande med ändamålsenliga och trivsamma inventarier kan otvivelaktigt medverka till att dämpa orostillstånd bland de där intagna och minska den psykiska påfrestning för dessa, som frihetsförlusten innebär. Detta gäller icke minst för ett klientel av så psykiskt labil beskaffenhet som särskilt alkoholistklientelet å Svartsjö utgör. I någon mån kan väl även vårdresultatet påverkas i gynnsam riktning genom en höjning av standarden hos anstaltsmiljön.

Mot dessa synpunkter i fråga om trivseln på anstalterna måste ställas den ekonomiska synpunkten. Med avseende å denna är att framhålla, att den nu pågående ombyggnaden, i vad densamma avser anordnande av särskilda dagrum, skulle komma att bli tämligen meningslös, om icke dagrummen kunna förses med lämpliga möbler. Vidare är i detta sammanhang att beakta, att man, att döma av det aktuella behovet av vårdplatser å slutna anstalter inom alkoholistvården, har att räkna med att Svartsjöanstalten kommer att behöva tagas i anspråk för denna vårdform ännu åtskilliga år framåt.

Anstaltsstyrelsens förslag innebär enligt socialstyrelsens mening en lämplig avvägning mellan vårdsynpunkten och de ekonomiska hänsynen.

Centrala sjukvårdsberedningen understryker i likhet med socialstyrelsen betydelsen både ur vårdsynpunkt och ur ekonomisk synpunkt av att anstalten utrustas med ändamålsenliga och trivsamma inventarier. Huvudvikten borde dock läggas på hållbarheten. Beredningen har med ledning av föreliggande planritningar och efter besök på anstalten granskat utrustningsförslaget och därvid föreslagit vissa ändringar. Beträffande dessa har enligt beredningen samråd ägt rum med anstaltsledningen, varvid enighet rått om ändringarna. Beredningen anser för sin del ett belopp av 34 000 kronor tillräckligt för anskaffning av utrustning till anstalten. Därest en ifrågasatt uppdelning av de intagna på två matlag icke skulle kunna ske, tillstyrker dock beredningen ett belopp av 36 000 kronor.

Departementschefen. I likhet med anstaltsstyrelsen och de hörda myndigheterna anser jag, att nya inventarier i erforderlig omfattning böra anskaffas till de ombyggda eller renoverade lokalerna inom anstalten. En sådan nyanskaffning måste betraktas som en direkt konsekvens av den uppfattning om nödvändigheten att förbättra vårdförhållandena vid anstalten, som föranledde beslutet om ombyggnads- och förbättringsarbetena. Dessa skulle för övrigt, såsom socialstyrelsen påpekat, i vissa avseenden bliva tämligen meningslösa, om ej lokalerna erhöle lämpliga möbler. I fråga om omfattningen av och kostnaderna för nyanskaffningen ansluter jag mig till vad

centrala sjukvårdsberedningen anfört i sitt yttrande. Jag beräknar alltså kostnaderna för nyanskaffningen till 36 000 kronor men förutsätter därvid, att därest det vid det slutliga ställningstagandet till frågan befinnes möjligt och lämpligt att uppdelna de intagna på två matlag, kostnaderna för anskaffningen begränsas till 34 000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Anskaffande av vissa inventarier å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50* anvisa ett reservationsanslag av 36 000 kronor.

[3] 8 a. **Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Utvidgning av vattenverket.** I skrivelse den 1 november 1949 har *styrelsen för statens alkoholistanstalt å Venngarn* gjort framställning om anvisande av medel för viss utvidgning av vattenverket vid anstalten. Styrelsen har därvid anfört i huvudsak följande.

Vattenbristen vid statens alkoholistanstalt å Venngarn har under senare år blivit allt svårare. Vid bakteriologisk undersökning i september 1948 befanns vattnet från anstaltens äldsta brunn, en grävd sådan, vara otjänligt för sitt ändamål och dess användning kunde, enligt utlåtande från statens institut för folkhälsan, medföra uppenbar hälsofara. Brunnen, som lämnat cirka 25 kubikmeter per dygn, måste därför avstängas från anstaltens vattenledningsnät. Vattenbehovet vid anstalten har emellertid till större delen tillgodosetts från en brunn, till vilken vattnet erhållits genom stålrör, neddrivna till grundvattenförande gruslager på 8,5 meters djup. Vattentillgången här ansågs på sin tid obegränsad och pumpverket erhöll en kapacitet av 100 kubikmeter per dygn. Den allmänt pågående sänkningen av grundvattennivån har emellertid medfört, att tillflödet i denna brunn under senare år stannat vid cirka 60 kubikmeter per dygn. Svår torka har år 1949 ytterligare reducerat vattentillgången i brunnen så att under sommaren nämnda år icke erhållits mer än omkring 30 kubikmeter per dygn, och före det senaste höstregnet sjönk vattentillgången till endast cirka 10 kubikmeter per dygn. En tredje vattentäkt utgöres av en 33 meter djup bergbrunn, som lämnar cirka 20 kubikmeter per dygn. Då anstaltens normala vattenbehov numera stigit till 125 å 150 kubikmeter per dygn, har sålunda anstaltens vattenfråga under sommaren 1949 kommit i ett katastrofalt läge.

Enligt ett av Bergströms Ingeniörsbyrå & Co. uppgjort förslag till förbättring av anstaltens vattenförsörjning skulle ytterligare en bergbrunn utföras och vattnet från denna samt från den redan befintliga bergbrunnen uppsamlas i en renvattenbehållare, från vilken vattnet skulle pumpas till rörnät och vattentorn. I byråns utredning har även upptagits förslag om neddrivning av ytterligare stålrör i förenämnda grundvattenförande gruslager för att öka vattentillgången i den där befintliga brunnen.

På grund av vattenfrågans kritiska läge har det icke varit möjligt att låta utförandet av den föreslagna nya bergbrunnen anstå till dess anslagsfrågan behandlats. Styrelsen har därför sett sig nödsakad att gå i författning om borrning av en brunn, för vilket ändamål disponerats medel från den i specialstaten för jordbruksdriften upptagna utgiftsposten till underhåll av byggnader m. m. Arbetet med brunnsbörningen har numera avslutats och givit till resultat, att från ett borrhål av 110 meters djup har vid prov-

pumpning erhållits en vattenmängd av 5 000 liter i timmen. Kostnaderna för borrningen och inköp av en djupbrunnspump samt utförande av erforderliga arbeten uppgå till omkring 15 000 kronor.

Sedan det visat sig, att den nya brunnen lämnar rikligt med vatten, och det torde finnas anledning antaga, att en brunn på så avsevärt djup icke skall bliva i högre grad beroende av nederbördsförhållanden, synes den föreslagna kompletteringen av vattentäkten från det grundvattenförande gruslagret icke behöva utföras. Däremot måste utan dröjsmål de arbeten utföras, som sammanhånga med den nya bergbrunnen, vilken är belägen cirka 600 meter från den egentliga anstaltsbebyggelsen. Så snart det nya pumpverket monterats kommer vattnet i den nya brunnen att tillgodogöras genom vissa provisoriska anordningar. Dessa måste emellertid betraktas som en ren nödfallsutväg och komma möjligen att vid sträng kyla visa sig oanvändbara. Det är sålunda synnerligen angeläget, att den föreslagna nya samlingsbehållaren kommer till utförande samt rörledningar läggas i anslutning därtill. Kostnaderna kunna beräknas sålunda:

Ny grundvattenbrunn, pumpkammare, pumpverk med elektrisk utrustning	15 000
Samlingsbehållare med pumpbyggnad	32 000
Rörledningar m. m.	20 000
Kostnader för konsultation och förslag, detaljritningar och kontroll	8 000
	<hr/>
	Summa kronor 75 000

Såsom nyss sagts har anstaltsstyrelsen redan låtit utföra vissa arbeten och härför disponerat medel, som i jordbrukets specialstat anvisats till underhåll av byggnader m. m. Utgiftsposten för nämnda ändamål har i staten upptagits till ett belopp av högst 35 000 kronor, vilket belopp beräknas erforderligt för tidigare påsynade underhålls- och förbättringsarbeten å till jordbruket hörande byggnader m. m. Om icke medgivande lämnas till överskridande av utgiftsposten, torde därför särskilt anslag få anvisas för samtliga i kostnadsberäkningen upptagna arbeten. Då dessa äro av sådan storleksordning, att de lämpligen torde böra utföras av byggnadsstyrelsen, synes erforderligt anslag böra ställas till denna styrelses förfogande. Anstalten torde då mot specificerad uppgift å sina kostnader få dessa ersatta från det särskilda anslaget så att icke jordbruksdriften blir belastad av desamma.

Under återopande av det anförda har anstaltsstyrelsen hemställt, att till utökning av vattenverket vid anstalten måtte anvisas ett reservationsanslag av 75 000 kronor å tilläggsstat för budgetåret 1949/50.

I utlåtande över framställningen har *byggnadsstyrelsen* anfört, att de av anstaltsstyrelsen föreslagna åtgärderna för förbättring av vattenförsörjningen syntes vara lämpliga och snarast borde vidtagas. Kostnaderna borde dock höjas från 75 000 till 82 000 kronor.

Departementschefen. Av den lämnade redogörelsen framgår, att frågan om vattenförsörjningen vid statens alkoholistanstalt å Venngarn under föregående höst kommit i ett mycket kritiskt läge. Anstaltsstyrelsen har därför sett sig nödsakad att, med anlitande av medel från den för jordbruket vid anstalten gällande specialstaten, låta anordna en ny grundvattenbrunn. För överförande av vattnet från den nya vattentäkten till den egentliga anstaltsbebyggelsen har man emellertid tills vidare fått nöja sig med

vissa provisoriska anordningar. Det är givetvis synnerligen angeläget, att snarast definitiva åtgärder vidtagas härför. Jag tillstyrker därför, att i enlighet med föreliggande förslag för ändamålet anordnas en samlingsbehållare med pumpbyggnad samt erforderliga rörledningar. Kostnaderna för samtliga arbeten för utökning av anstaltens vattenverk beräknar jag i likhet med byggnadsstyrelsen till 82 000 kronor. För ändamålet torde böra anvisas ett reservationsanslag å nämnda belopp å tilläggsstat för löpande budgetår. Från anslaget böra till specialstaten för jordbruksdriften återföras de medel, som tagits i anspråk för arbetena i fråga.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Utvidgning av vattenverket* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 82 000 kronor.

[4] 8 b. *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa ändringsarbeten i värmecentralen.* I skrivelse den 25 november 1949 har *styrelsen för statens alkoholistanstalt å Venngarn* gjort framställning om anvisande av medel för vissa ändringsarbeten i anstaltens värmecentral. Styrelsen har därvid anfört i huvudsak följande.

I huvudbyggnaden vid statens alkoholistanstalt å Venngarn finnes en värmecentral med fyra pannor. Två av dessa alstra lågtrycksånga för tillgodoseende av kökets, tvättinrättningens och badets behov. De andra två pannorna äro avsedda för varmvatten till anstaltens värmeledning. Redan för två år sedan påtalades vid inspektion från byggnadsstyrelsens värmetekniska avdelning, att pannorna vore bristfälliga och sannolikt måste utbytas inom kort tid. En av lågtrycksångpannorna intogs år 1949 till verkstad i Stockholm för en större reparation. Vid besiktning, som då utfördes av representant för byggnadsstyrelsens värmetekniska avdelning, befanns pannan vara så bristfällig, att den måste kasseras. Anstalten har på grund härav varit tvungen att gå i omedelbar författning om anskaffning av en ny lågtrycksångpanna. Styrelsen ämnar avlåta särskild framställning om medgivande att överskrida den i omkostnadsstaten för innevarande budgetår upptagna anslagsposten till underhåll av byggnader m. m., enär anvisat belopp å högst 15 000 kronor icke medgiver bestridande av kostnaderna för omförmälda pannbyte utan att andra angelägna underhållsarbeten skulle få efter sättas.

Då den kvarstående lågtrycksångpannan läcker och, så vitt kan bedömas utan nedmontering, sannolikt är lika bristfällig som den kasserade samt även en av varmvattenpannorna börjat läcka, har anstaltsstyrelsen ansett sig utan ytterligare dröjsmål böra upptaga frågan om utbyte av samtliga äldre pannor i värmecentralen. Då ett sådant arbete måste bli ganska omfattande, har styrelsen samtidigt upptagit ett förslag om övergång till s. k. stokereldning. Genom en sådan anläggning skulle eldningen komma att regleras automatiskt och avpassas efter förbrukningen samtidigt som maskinistens tillsynsarbete skulle underlättas och behovet av handräckningspersonal minskas.

Efter framställning från anstalten har byggnadsstyrelsens värmetekniska avdelning meddelat, att det sannolikt blir förmånligare för statsverket att

snarast möjligt utbyta pannorna i värmecentralen mot nya i stället för att söka reparera dem. Avdelningen har även ansett lämpligt att de nyanskaffade pannorna utrustas med passande kolstokers.

Anstaltsstyrelsen har uppdragit åt byråingenjör Nils Ericson att utarbeta förslag till ändring av den värmetekniska anläggningen i anstaltsbyggnaden. Enligt ett av denne upprättat preliminärt förslag beräknas kostnaderna för pannor m. m. jämte monteringsarbeten uppgå till 31 000 kronor. Härtill komma erforderliga byggnadsarbeten, för vilka kostnaderna beräknas till 10 600 kronor enligt en utredning, som utförts av f. d. förste byråingenjören Birger Westerdahl. Arbetena, som sålunda kunna beräknas draga en sammanlagd kostnad av 41 600 kronor, bliva av sådan storleksordning, att det lämpligen torde böra uppdragas åt byggnadsstyrelsen att ombesörja desamma.

Anstaltsstyrelsen framhåller avslutningsvis, att arbetena böra komma till utförande snarast möjligt, och hemställer därför, att för arbetena måtte anvisas ett reservationsanslag av 41 600 kronor å tilläggsstat för budgetåret 1949/50.

Byggnadsstyrelsen har i utlåtande i ärendet uttalat, att de föreslagna ändringsarbetena i värmecentralen med hänsyn till de befintliga pannornas slitningsgrad vore av den art, att de snarast möjligt borde komma till utförande. Mot den beräknade kostnaden för arbetena, 41 600 kronor, har byggnadsstyrelsen intet haft att erinra.

Departementschefen. Då samtliga pannor i värmecentralen i huvudbyggnaden vid statens alkoholistanstalt å Venngarn uppenbarligen äro i mycket dåligt skick, anser jag mig böra förorda, att anläggningen i sin helhet förnyas. Det synes mig även — särskilt ur personalbesparingssynpunkt — lämpligt, att i samband härmed en övergång sker till automatisk eldning. Mot de beräknade kostnaderna för de ännu ej utförda arbetena, sammanlagt 41 600 kronor, har jag intet att erinra. Det synes vidare lämpligt, att i detta sammanhang medel anvisas även för täckande av kostnaderna för den nya ångpanna, som anstaltsstyrelsen redan sett sig nödsakad att anskaffa. Enligt vad jag inhämtat ha nämnda kostnader uppgått till i runt tal 4 300 kronor. Det sammanlagda anslagsbehovet skulle alltså uppgå till (41 600 + 4 300) 45 900 kronor eller i avrundat tal 46 000 kronor, vilket belopp torde böra anvisas å tilläggsstat för löpande budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa ändringsarbeten i värmecentralen* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 46 000 kronor.

D. Överståthållarämbetet och landsstaten.

[5] **Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar.** Under hänvisning till vad jag förut denna dag anfört i samband med äskande av anslag för budgetåret 1950/51 till Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar (1950 års statsverksproposition XI ht. p. 158) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att den i avlöningsstaten för landsfogdarna m. fl. upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1949/50 överskridas med högst 80 000 kronor.

E. Polisväsendet.

[6] **Statens polisskola: Avlöningar.** I gällande avlöningsstat för statens polisskola är upptagen en anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, å förslagsvis 143 100 kronor. I anslagsposten ingår en delpost till ersättningar till timplärare å högst 111 800 kronor. Denna delpost är beräknad med utgångspunkt bl. a. från att vid skolan under innevarande budgetår skola anordnas två konstapelsklasser med sammanlagt 12 avdelningar. Vidare är i gällande omkostnadsstat för skolan upptagen en anslagspost till övriga utgifter å högst 80 300 kronor, vilken anslagspost beräknats med motsvarande utgångspunkt.

I skrivelse den 1 november 1949 ha *stadsfullmäktige i Göteborg* hemställt, att på statsverkets bekostnad måtte anordnas en extra utbildningskurs vid statens polisskola för de extra konstaplar vid polisverket i Göteborg, vilkas anställning avsåges skola taga sin början den 2 januari 1950.

Av de vid skrivelsen fogade handlingarna framgår i huvudsak följande.

I en framställning till styrelsen för polisskolan i Göteborg framhöll *ordningspolisintendenten Herman Björkman*, att enligt det sakkunnigbetänkande, som legat till grund för ett av stadsfullmäktige den 29 april 1948 godkänt förslag till ordningspolisens omorganisation, erfordrades såsom vikarier för sjuka och semesterlediga eller eljest tjänstledig eller kommanderad personal samt ersättare för avlidna eller i tjänsten med pension avgångna ordinarie befattningshavare 80 extra konstaplar för att det ordinära behovet av polisövervakning och tillsyn genom patrullerande konstaplar skulle kunna tillgodoses. Därest ett av polisenämnden framlagt förslag till kriminalavdelningens omorganisation och i samband därmed föreslagen personalökning komme att godkännas, skulle poliskåren utökas med sammanlagt 55 manliga befattningshavare. Denna väntade personalökning påkallade nyanställning av 55 extra konstaplar. Under åren 1950—52 avginge resp. 32, 26 och 32 befattningshavare vid poliskåren med pension, vartill komme de polismän, som nämnda år eventuellt slutade sina anställningar för att övergå till annan verksamhet eller avlede. Då polisskolan i Göteborg f. n. kunde mottaga såsom elever endast 35 extra konstaplar årligen från Göteborg, svarade denna konstapelsutbildning följaktligen endast mot den årliga avgången från poliskåren. Den 1 januari 1950 komme högst 30 utbildade extra konstaplar att finnas vid poliskåren, medan 35 vore under utbildning och beräknades färdiga till den 1 maj 1950. I det föreliggande behovet av extra konstaplar före-

funnes alltså en brist av minst (80 — 65 + 55) 70 konstaplar, som icke kunde fyllas med mindre utbildningsmöjligheterna ökades i erforderlig grad. Med beaktande av avgången från kåren under 1950 ökades bristen till minst 102 konstaplar. Med anledning av vad sålunda anförts föreläge ett ofrånkomligt behov av att vidtaga åtgärder i syfte att under år 1950 och år 1951 nyanställa och polisskolutbilda ett så stort antal extra konstaplar vid polis-kåren, att behovet därav bleve fyllt.

Göteborgs stads polismynd erinrade om att sedan år 1932 statsbidrag utgått till kostnaderna för polis-skolan i Göteborg. Stadens kostnader för denna skola hade före år 1939 uppgått till omkring 10 000 kronor per läsår. Sedan år 1943 hade stadens kostnader uppgått till mellan 13 000 och 18 000 kronor per läsår. Polis-skolan i Göteborg, som med undantag av ett mindre statsbidrag (7 000 kronor per budgetår) helt bekostats av staden, syntes ha medfört en icke obetydlig avlastning från statens polis-skola i Stockholm, då årligen 45 extra konstaplar, därav 10 från andra polisdistrikt än Göteborgs, genomgått polis-skolan i Göteborg. Såvitt nämnden hade sig bekant, hade något annat polisdistrikt icke på liknande sätt bidragit till utbildning av sina extra konstaplar. Då nu behov föreläge att för stadens polisdistrikt utbilda större antal polismän i konstapelsklassen än som kunde ske vid polis-skolan i Göteborg, syntes framställning böra göras om att sådan utbildning anordnades vid statens polis-skola i Stockholm.

Landsfogden och länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län ha tillstyrkt stadsfullmäktiges framställning.

Styrelsen för statens polis-skola har i utlåtande över framställningen framhållit bl. a., att inrättandet av ytterligare en parallellavdelning med 25—30 elever vore förenat med betydande svårigheter av lokal natur. Därtill komme, att intagandet av elever från Göteborg i stor utsträckning utan föregående polistjänstgöring komme att innebära ett gynnande av sökande från Göteborg på bekostnad av sökande från landet i övrigt. Då emellertid polisverket i Göteborg onekligen befunde sig i ett mycket trängt läge, ansåge sig styrelsen likväl, ehuru icke utan tvekan, ej vilja motsätta sig ett bifall till framställningen. Styrelsen ville emellertid framhålla, att den betraktade åtgärden att inrätta en sådan extra parallellavdelning som en extraordinär anordning för denna gång. Då statens polis-skola icke ägde medel att finansiera en sådan kurs, måste givetvis sådana ställas till förfogande. Dessa kunde beräknas till 9 900 kronor, varav 7 500 kronor för lärarlöner och 2 400 kronor för omkostnader.

Departementschefen. Med hänsyn till den mycket stora bristen på utbildad polispersonal inom Göteborgs polisdistrikt samt frågans brådskande natur medgav Kungl. Maj:t redan genom beslut den 9 december 1949, att i den konstapelsklass vid statens polis-skola, som skulle taga sin början den 2 januari 1950, finge — utöver tidigare avsett antal avdelningar — anordnas en avdelning för 25—30 extra konstaplar från Göteborgs polisdistrikt. Som villkor härför skulle gälla, att polisdistriktet på rekvisition tillhandahölle styrelsen för statens polis-skola erforderliga medel för bestridande av de med avdelningen förenade kostnaderna. Nämnda kostnader, av styrelsen för polis-skolan beräknade till 9 900 kronor, synas emellertid i likhet med övriga kost-

nader för undervisningen vid skolan böra bestridas av statsmedel. Jag föreslår därför, att riksdagens medgivande inhämtas att taga i anspråk nyssnämnda belopp från skolans avlönings- och omkostnadsanslag för löpande budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att från de för budgetåret 1949/50 anvisade förslagsanslagen till Statens polisskola: Avlöningar och Statens polisskola: Omkostnader må intill ett belopp av 9 900 kronor bestridas kostnaderna för anordnande i konstapelsklassen vid skolan av en avdelning för 25—30 extra konstaplar från Göteborgs polisdistrikt.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lars Lemne.

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions and activities. It emphasizes that this is essential for ensuring transparency and accountability in the organization's operations.

2. The second part of the document outlines the various methods and tools used to collect and analyze data. It highlights the need for consistent and reliable data collection processes to ensure the validity of the results.

3. The third part of the document describes the procedures for reviewing and interpreting the data. It stresses the importance of using objective and unbiased methods to draw conclusions from the data.

4. The final part of the document provides a summary of the findings and conclusions. It notes that the data collected and analyzed support the hypothesis that the organization's current practices are effective in achieving its goals.

Bilaga 9.

Egentliga statsutgifter.

Tolfte huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 4 januari 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON.

T.f. chefen för folkhushållningsdepartementet, statsrådet Ericsson, anmäler härefter under tolfte huvudtiteln hörande ärende angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 samt anför därvid följande.

D. Diverse.

[1] 3. **Bidrag till hemmens forskningsinstitut.** I skrivelse den 9 november 1949 har hemmens forskningsinstitut, samtidigt med att institutet gjort framställning om statsbidrag för budgetåret 1950/51, hemställt om befrielse från skyldigheten att erlægga hyra för sina av byggnadsstyrelsen upplåtna lokaler. Hyresbefrielsen skulle avse dels de lokaler inom gamla Karolinska institutet, som forskningsinstitutet disponerat sedan den 1 oktober 1948 och för vilka någon hyra ännu icke erlagts, och dels lokaler inom av statens bränslekommission disponerade baracker, till vilka forskningsinstitutet enligt anvisningar av byggnadsstyrelsen komme att flytta före utgången av 1949.

Statens priskontrollnämnd har i utlåtande den 24 november 1949 tillstyrkt, att forskningsinstitutet helt eller delvis befrias från hyreskostnaderna men föreslagit, att befrielsen gives formen av en höjning av statsbidragets belopp.

I skrivelse den 24 november 1949 har forskningsinstitutet gjort framställning om statsbidrag under innevarande budgetår för bestridande av kostnaderna för inredning av och flyttning till de nya lokalerna. Samtidigt

har institutet, med ändring i denna del av sin framställning av den 9 november 1949, hemställt om bidrag till bestridande av hyreskostnaderna under tiden intill utgången av juni 1950. Institutet har i samråd med byggnadsstyrelsen beräknat, att inredningskostnaderna skulle komma att uppgå till omkring 28 000 kronor, varav för rörinstallationer m. m. 23 000 kronor och för snickeriinredning m. m. 5 000 kronor, och att flyttningskostnaderna komme att belöpa sig till i runt tal 3 500 kronor. Hyreskostnaderna, inklusive bränsle, uppginge för lokalerna i Karolinska institutet till 8 331 kronor och beräknades för de nya lokalerna till omkring 12 500 kronor för tiden fram till den 30 juni 1950. Forskningsinstitutet hemställer, att statsbidrag måtte beviljas för bestridande av hela kostnaden för inredning och flyttning samt för halva hyreskostnaden eller med tillhoppa 42 000 kronor.

Departementschefen. Sedan karolinska institutets gamla byggnader genom ändring av vissa träffade dispositioner av staten tidigare överlåtits på Stockholms stad än förut beräknats, har hemmens forskningsinstitut nödgats lämna de lokaler, i vilka institutet inflyttade för något mer än ett år sedan. Nya lokaler ha nu anvisats institutet i de baracker, som uppförts för bränslekommissionens räkning men som kommissionen till följd av den påbörjade avvecklingen delvis kunnat utrymma. Forskningsinstitutets lokalfråga synes på detta sätt ha erhållit en godtagbar lösning. Lokalbytet har emellertid medfört så stora kostnader för inredning och flyttning, att det icke torde vara möjligt för institutet att bära dem inom ramen för de årliga bidrag institutet erhåller från staten och näringslivet. Under föregående år förelågo liknande förhållanden, varför ett särskilt anslag då beviljades för täckande av de av flyttningen föranledda kostnaderna. Jag anser, att staten även denna gång bör träda emellan och förordar därför, att särskilda medel anvisas för ändamålet. Då beräkningen av kostnaderna skett i samråd med byggnadsstyrelsen, finner jag mig böra godtaga det av institutet angivna beloppet, 31 500 kronor.

Forskningsinstitutet synes icke ha räknat med att behöva erlægga hyra för de lokaler, som ställts till förfogande i staten tillhöriga fastigheter. Då emellertid byggnadsstyrelsen nu begärt hyra för dessa lokaler, har institutet hemställt om statsbidrag även för bestridande av denna utgift. Institutet har därvid begränsat sitt yrkande till att avse halva den beräknade hyreskostnaden för tiden intill utgången av innevarande budgetår. Då det utan tvekan skulle medföra en allvarlig rubbning av institutets ekonomi, om man nödgades att med egna medel helt bestrida ifrågavarande hyreskostnad, anser jag mig böra förorda att statsbidrag lämnas även för detta ändamål. Bidraget bör, på sätt institutet föreslagit, upptagas till halva den beräknade hyreskostnaden.

Med ledning av vad sålunda anförts skulle det ifrågasatta statsbidraget komma att uppgå till $(31\,500 + 10\,415 =) 41\,915$ kronor, vilket belopp synes böra avrundas till 42 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Bidrag till hemmens forskningsinstitut* å tilläggs-
stat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett reser-
vationsanslag av 42 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen, med instäm-
mande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt beha-
gar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lars Lemne.

Bilaga 10.

Statens allmänna fastighetsfond.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Drottningsholms slott den 4 januari 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler fråga om ytterligare medel till reparations- och underhållskostnader m. m. under beskicksfastigheternas delfond av statens allmänna fastighetsfond och anför därvid följande.

[1] Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. under beskicksfastigheternas delfond av statens allmänna fastighetsfond. Under rubriken reparations- och underhållskostnader m. m. äro för denna delfond i staten uppförda två anslagsposter, avseende den ena reparations- och underhållskostnader i allmänhet m. m. och den andra bränsle och lyse för vissa tjänstebostäder. Under dessa rubriker ha för budgetåret 1949/50 anvisats 350 000 resp. 248 000 kronor, eller sammanlagt 598 000 kronor.

I skrivelse den 22 november 1949 har *byggnadsstyrelsen* anført, att det sålunda för innevarande budgetår anvisade beloppet, till följd av nedskrivningen under hösten 1949 av den svenska kronans värde i förhållande till vissa utländska valutor, icke kommer att förslå för ändamålet. Merkostnaderna ha beräknats uppgå till sammanlagt 72 000 kronor. Till närmare utredning av det ökade medelsbehovet anför byggnadsstyrelsen.

Intill den 19 september 1949 har styrelsen beslutat reparations- och underhållsarbeten å ifrågavarande fastigheter för sammanlagt 112 377 kronor 55 öre. Av dessa utgifter kunna 33 700 kronor beräknas komma att utbetalas efter de genom devalveringen föranledda högre växelkurserna, vilket kommer att medföra en merkostnad av 12 500 kronor.

Från och med den 19 november 1949 har hitintills beslutats arbeten för 21 106 kronor 80 öre. Merkostnaderna härför ha beräknats till 5 500 kronor.

Härtill kommer den för året fastställda generalplanen, i vilken onera och övriga fasta utgifter upptagits till sammanlagt 149 785 kronor. Beräknas

dessa utgifter till 80 % beröras av devalveringen, blir merkostnaden i detta fall 34 000 kronor.

För resterande del av budgetåret återstå alltså för reparations- och underhållsarbeten (350 000—112 377:55—21 106:80—149 785) 66 730 kronor 65 öre. Merkostnaden för detta belopp bör beräknas till i genomsnitt 30 % eller 20 000 kronor.

Under hänvisning till vad sålunda anförts har byggnadsstyrelsen anhållit om tilläggsanslag för budgetåret 1949/50 å 72 000 kronor för reparations- och underhållskostnader m. m. under beskickningsfastigheternas delfond av statens allmänna fastighetsfond.

Med biträdande av byggnadsstyrelsens förslag får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva att den å beskickningsfastigheternas delfond av statens allmänna fastighetsfond upptagna anslagsposten Reparations- och underhållskostnader m. m. må under budgetåret 1949/50 överskridas med högst 72 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lars Lemne.

Bilaga 11.

Kapitalinvesteringar.**Utrikesdepartementet.**

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 4 januari 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON.

Ministern för utrikes ärendena anmäler härefter under utrikesdepartementet hörande ärende angående kapitalinvestering å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 samt anför därvid följande.

III. Statens allmänna fastighetsfond.

[1] a. **Inköp av fastighet för beskickningen i Washington.** Den staten tillhöriga fastighet i Washington, i vilken beskickningschefens bostad är inrymd, nr 2249 R Street, förvärvades år 1925. Till en början förlades även beskickningens kansli till denna fastighet. För att tillgodose det efter hand alltmer trängande behovet av bättre arbetslokaler uppfördes år 1937 i enlighet med riksdagens bemyndigande (prop. 93/1937 och rd. skr. 67/1937) ett annex till beskickningshuset, i vilket beskickningen inrymdes. Den avsevärda ökningen av beskickningens personal under krigsåren medförde emellertid ytterligare behov av kansliutrymmen. Då härför lämpliga lokaler under då rådande förhållanden icke kunde förhyras, inköptes för detta ändamål år 1943 för en kostnad av 65 000 dollars ytterligare en fastighet i Washington, nr 1900 24th Street (prop. 304/1943 och rd. skr. 347/1943). I samband med beslutet om förvärvet av denna fastighet erhöll Kungl. Maj:t av riksdagen bemyndigande att, så snart förhållandena medgäve, försälja den till skäligt pris. Till ifrågavarande fastighet förlades beskickningens huvudkansli, och det förutvarande kansliannexet uppläts åt beskickningens försvarsattachéer. Den fortsatta utvidgningen av beskickningspersonalen nödvändiggjorde emellertid år 1946, att kansliannexet togs i anspråk

för beskickningens handelsavdelning, under det att för försvarsattachéerna förhrydes särskild kanslilokal.

Sändebudet i Washington har nu framhållit, att uppdelningen av beskickningens kansli på tre olika platser medför stora olägenheter. Kontakten mellan beskickningens olika avdelningar är sålunda bristfällig, övervakningen av och samarbetet mellan de olika avdelningarna försvåras i hög grad, och mycken tid går till spillo för kommunikationerna mellan de olika kanslierna. Vidare kräver den nuvarande uppdelningen på tre kanslier avsevärda driftskostnader. För att undanröja dessa olägenheter har sändebudet undersökt möjligheterna för en bättre lösning av lokalfrågan och framlagt ett förslag i detta syfte.

Enligt detta förslag skulle beskickningens nuvarande tre kanslier sammanslås till ett enda samt förläggas till beskickningschefens nuvarande bostad och det därtill hörande annexet. Vidare skulle det nuvarande huvudkansliet, nr 1900 24th Street, försäljas, hyreskontraktet rörande försvarsattachéernas kanslilokal uppsägas och en ny fastighet inköpas såsom bostad åt beskickningschefen. Enligt vad sändebudet framhållit torde tidpunkten för försäljning nu vara lämplig, emedan dels ett antal andra beskickningar söka nya kanslier, dels ock priserna på fastigheter i ifrågavarande stadsdel knappast kunna väntas stiga utan snarare sjunka. För kanslifastigheten borde sålunda kunna erhållas omkring 80 000 dollars, motsvarande i runt tal 400 000 kronor. Förslaget skulle vidare medföra avsevärda besparingar i beskickningens driftskostnader. Sålunda har beräknats, att förutom hyran för försvarsattachéernas kansli, 6 000 dollars för år, samt belysning och uppvärmning därav, omkring 3 000 dollars för år, skulle årligen kunna sparas ytterligare ett större belopp, uppskattningsvis angivet till omkring 7 000 dollars eller tillhoppa omkring 16 000 dollars, motsvarande omkring 80 000 kronor. Slutligen skulle genom den planerade ändringen en lämpligare bostad än den nuvarande erhållas för beskickningschefen. Den nuvarande fastigheten kräver, om den alltjämt skall användas för bostadsändamål, stora underhållskostnader och torde, enligt en av de sakkunniga företagen utredning, inom de närmaste två åren påkalla genomgående reparation och ombyggnad av rörsystem och sanitära anläggningar samt vissa andra arbeten. Däremot synes fastigheten med obetydliga kostnader kunna ändras till ett ganska tillfredsställande kansli, som kan tjäna sitt ändamål under åtskilliga år.

Sändebudet har vidare undersökt möjligheterna att finna en såsom bostad för beskickningschefen lämplig fastighet. Efter besiktning av ett stort antal hus har han till inköp föreslagit en vid Nebraska Avenue belägen villafastighet. Byggnaden innehåller å nedre botten en matsal, två salonger, ett biblioteksrum, kök, tre tjänarrum och ytterligare vissa utrymmen. Övre våningen består av åtta rum, avsedda som sov- och gästrum. Garage finnes. Huset, som uppförts år 1925, har efter en brand år 1947 genomgått en genomgripande reparation. Tomten omfattar omkring åtta tunnland. Endast omkring hälften av denna är planlagd och planerad; återstoden ut-

göres av mark som, om så befinner sig önskvärt, framdeles kan frånges för försäljning. Möjligheter finnas vidare att i en framtid å tomten uppföra en kanslibygnad ävensom bostäder för vaktmästare och chaufför. En mycket stor och användbar trädgårds- och parkyta kommer ändå att kvarstå. Byggnaden, som befinner sig i gott stånd, kräver dock för att användas som sändebudsbostad vissa reparations- och omändringsarbeten. För fastigheten begäres 160 000 dollars. Läggs till sistnämnda belopp kostnaderna för nyssnämnda arbeten och för erforderliga omändringsarbeten av den nuvarande sändebudsbostaden ävensom ett belopp för diverse omkostnader i samband med inköpet, sammanlagt omkring 35 000 dollars, skulle de sammanlagda kostnaderna för förvärvet uppgå till omkring 195 000 dollars, motsvarande i runt tal 1 000 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen, som fortlöpande hållits underrättad om planerna för en lösning av beskickningens i Washington lokalfråga, ansåg en undersökning på platsen av en representant för styrelsen önskvärd. På grund härav har generaldirektören och chefen för styrelsen under hösten 1949 företagit en resa till Amerikas Förenta Stater samt besökt såväl Washington som Chicago och New York. Mot sändebudets förslag att för statens räkning förvärva ett nytt bostadshus och att samla beskickningens tre kanslier i en fastighet är enligt generaldirektörens åsikt intet att i princip erinra, ehuru den föreslagna anordningen måste betraktas såsom ett provisorium. Enligt generaldirektörens mening borde sålunda eftersträvas att snarast möjligt erhålla ett nytt och fullt ändamålsenligt kanslihus, försett med luftkonditionering; ett dylikt hus, som kunde beräknas kosta 225 000—250 000 dollars skulle kunna uppföras å den till inköp föreslagna tomten vid Nebraska Avenue. Generaldirektören har dessutom som sin uppfattning uttalat, att en fullt rationell lösning av byggnadsfrågorna i Washington vore att även uppföra en ny bostad åt beskickningschefen.

Departementschefen. Med hänsyn till de olägenheter för beskickningen i Washington, som äro en följd av rådande otillfredsställande lokalförhållanden, synes beskickningens lokalfråga snarast möjligt böra lösas. Vid en avvägning av föreliggande möjligheter anser jag mig böra förorda sändebudets förslag. Genom en lösning enligt däri uppdragna linjer skulle omedelbart vinnas, dels att beskickningens hela kansli koncentrerades på en plats, varigenom avsevärda besparingar i beskickningens driftsbudget skulle göras, dels ock att sändebudet erhöle en lämpligare bostad. Vidare skulle genom den nuvarande kanslifastighetens försäljning nettokostnaden för inköpet komma att uppgå till endast omkring 600 000 kronor.

Jag delar chefens för byggnadsstyrelsen åsikt, att det är önskvärt att framdeles uppföra en ny kanslibygnad. Den lämpligaste lösningen torde vara att förlägga densamma å tomten till fastigheten vid Nebraska Avenue.

Under åberopande av vad sålunda anförts, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Kungl. Maj:ts proposition nr 2.

att till *Inköp av fastighet för beskickningen i Washington* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Vad ministern för utrikes ärendena sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lars Lemne.

Kapitalinvesteringar.

Kommunikationsdepartementet.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 4 januari 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Nilsson, anmäler härefter under kommunikationsdepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 och anför därvid följande.

I. Statens affärsverksfonder.

B. Telegrafverket.

[1] 2—4. Telefon- och telegrafanläggningar. Med bifall till Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (statsverkspropositionen, bil. 27, p. 9) anvisade 1949 års riksdag för budgetåret 1949/50 till Riks- och landskablar m. m. 24 000 000 kronor, till Telefon- och telegrafstationer 28 000 000 kronor samt till Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar 50 000 000 kronor.

I skrivelse den 16 september 1949 erinrar *telegrafstyrelsen* inledningsvis, att styrelsen vid flera föregående tillfällen haft anledning uppehålla sig vid de svårigheter som uppkommit för telegrafverket därigenom att den stora abonnent- och trafikökningen efter kriget medfört en så gott som fullständig uttömning av befintliga reserver i telefontät och telefonstationer. Trots den höjning av inträdesavgifterna för nya telefonabonnemang, som i restriktivt syfte genomfördes i slutet av år 1947, måste alltjämt, enligt styrelsen, ett onormalt stort antal nya abonnenter vänta i månader och stundom i

år på att få sin telefon installerad. Tyvärr har det ofta ej ens varit möjligt att koppla in apparater åt förut befintliga abonnenter, som flytta från en station till en annan. Tack vare att telegrafstyrelsen under budgetåret 1948/49 medgivit att göra investeringar till ett sammanlagt belopp av 155 miljoner kronor, undergick situationen under detta budgetår en viss förbättring. Sålunda minskades det antal abonnenter, som måst vänta minst tre månader på att få beställd telefon installerad, från 22 600 vid budgetårets början till 18 800 vid dess slut. Fortfarande måste dock siffran anses vara onormalt hög.

I fortsättningen anför telegrafstyrelsen i huvudsak följande.

Tyvärr måste man förutse, att situationen i nu förevarande avseende under budgetåret 1949/50 kommer att avsevärt försämrats. Kungl. Maj:t har nämligen föreskrivit, att det totala beloppet av telegrafverkets investeringar under innevarande budgetår ej får överstiga 140 miljoner kronor. Tillgängliga anslagsmedel ge emellertid icke telegrafverket möjlighet att ens komma upp till denna nedsatta siffra. Till telegrafstyrelsens förfogande stå för budgetåret 1949/50 sammanlagt ca 160 miljoner kronor. Till följd främst av byggnadstillståndsregleringen beräknas vid utgången av budgetåret 1949/50 finnas reservationer på 27,5 miljoner kronor. Det belopp, som kan disponeras av telegrafstyrelsen för innevarande budgetår, stannar alltså vid 132,5 miljoner kronor.

Den beskärning av telegrafverkets anläggningsverksamhet, som blivit föreskriven av Kungl. Maj:t, har också en annan sida. Redan innan investeringsbegränsningarna satte in var telegrafverkets anläggningsverksamhet avsevärt lägre än det förefintliga behovet på grund av brist på arbetskraft och materiel och därvid framför allt otillräcklig produktionskapacitet vid såväl telegrafverkets egna som vid de privata verkstäder i landet, som tillverka telefonmateriel. Åtgärder blevo i anledning härav vidtagna både av de privata verkstäderna och av telegrafstyrelsen för att utöka produktionskapaciteten, och sådan utökning har numera också kommit till stånd. För telegrafverkets del har detta bland annat skett genom uppförande av en ny verkstad i Sundsvall, vilken enligt telegrafstyrelsens uppskattning av produktionsbehovet vid telegrafverkets egna verkstäder dimensionerades för 600 arbetare. Ifrågavarande verkstad har nu börjat sin verksamhet. Med hänsyn till den år 1949 genomförda investeringsbegränsningen har styrelsen emellertid icke haft möjlighet att beställa materiel hos verkstaden i större kvantitet än som motsvarar en arbetsstyrka på ca 150 man, ehuru den redan installerade maskinparken med endast smärre kompletteringar redan nu skulle kunna sysselsätta 400 arbetare. Det är uppenbart, att nuvarande låga utnyttjning av den nya verkstaden, som har kostat 4,5 miljoner kronor att uppföra, måste vara mycket oekonomisk.

I detta sammanhang meddelar telegrafstyrelsen, att den vid telegrafverkets arbeten sysselsatta linjearbetarkåren redan i slutet av år 1948 nedbringats med ca 400 man, och att det föreligger risk för att den beskärning av omfånget av telegrafverkets arbeten, som skall äga rum under innevarande budgetår, måste medföra ytterligare avskedanden av arbetare. Tidigare svårigheter att erhalla arbetskraft och att anskaffa för tillverkningen av kablar och andra telefonteffekter behövliga råmaterial som koppar, bly och järn ha numera lättat.

Av det anförda framgår enligt styrelsen med tydlighet, att det måste anses synnerligen önskvärt att bereda telegrafverket möjlighet att under bud-

getåret 1949/50 bedriva en anläggningsverksamhet av större omfattning än vad som med tillgängliga anslagsmedel är möjligt. Vissa tilläggsanslag om sammanlagt 20 miljoner kronor böra därför anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår. En sådan medelsanvisning ger styrelsen möjlighet att utföra nya anläggningar av ungefär samma storleksordning som under budgetåret 1948/49. Med hänsyn till önskvärdheten att bereda ökad sysselsättning åt telegrafverkets verkstäder främst genom tillverkning av automatiska stationsutrustningar bör en jämförelsevis stor del av det angivna beloppet, förslagsvis 10 miljoner kronor, anvisas under anslaget till Telefon- och telegrafstationer. Eftersom automatisering av stationer även förutsätter utförandet av vissa nätarbeten samt anordnande av landskablar, varav behovet även i övrigt är synnerligen trängande, böra förslagsvis 5 miljoner kronor anvisas under vartdera av anslagen till Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar samt till Riks- och landskablar m. m.

Om anvisande av nämnda anslag gör telegrafstyrelsen hemställan.

Arbetsmarknadsstyrelsen framhåller i yttrande den 5 oktober 1949, att det ur arbetsmarknadssynpunkt är önskvärt, att arbetsstyrkan vid verkstaden i Sundsvall utökas till den storlek, som motsvarar maskinkapaciteten. Därest detta önskemål icke kan tillgodoses genom ökning av tillverkningen för export hos landets telefonindustri utan förutsätter ökad tillverkning för telegrafverket har arbetsmarknadsstyrelsen intet att erinra mot att här för erforderlig förstärkning av telegrafverkets investeringsanslag sker. Vid bestämmandet av huru stor kvantitet apparater för automatstationer för telegrafverket, som skall tillverkas, bör dock hänsyn tagas till den byggnadsverksamhet som kan bliva erforderlig för installation av automatstationerna.

Beträffande frågan om minskning av linjearbetarkåren uttalar arbetsmarknadsstyrelsen, att med hänsyn till det nuvarande arbetsmarknadsläget synes i vart fall avskedanden av linjearbetare, som äro sysselsatta i övre Norrland, tills vidare böra undvikas.

Statens industrikommission meddelar i yttrande den 5 oktober 1949, att kommissionen icke har något att erinra mot telegrafstyrelsens framställning om anslag å tilläggsstat.

Departementschefen. Genom beslut den 11 mars 1949 har Kungl. Maj:tt föreskrivit, att investeringsanslagen under telegrafverkets fond icke få, utan Kungl. Maj:ts medgivande, under budgetåret 1949/50 belastas med högre belopp än 140 miljoner kronor. I skrivelse den 16 september 1949 har telegrafstyrelsen anhållit, att gränsen för investeringsutgifterna under nämnda budgetår måtte höjas till 155 miljoner kronor.

Styrelsen har samtidigt meddelat, att investeringsutgifterna för budgetåret 1949/50 beräknas till ca 132,5 miljoner kronor, beroende på att medelsförbrukningen under budgetåret 1948/49 å vissa anslag blivit större än beräknat. Styrelsen har anhållit att 20 miljoner kronor anvisas å tilläggs-

stat till riksstaten för innevarande budgetår. Tilläggsbeloppet har styrelsen ansett erforderligt för att investeringsanslagen skola kunna belastas till högst 155 miljoner kronor.

Genom beslut den 14 oktober 1949 har Kungl. Maj:t funnit styrelsens framställning, i vad den avser en höjning av medelsförbrukningsramen, icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. För att investeringsutgifterna skola kunna höjas upp till gränsen för den fastställda medelsförbrukningsramen av 140 miljoner kronor är jag beredd tillstyrka att tilläggsanslag å sammanlagt 10 000 000 kronor anvisas för innevarande budgetår. Efter samråd under hand med chefen för telegrafstyrelsen förordar jag att anslagsbeloppet fördelas med 3,5 miljoner kronor på riks- och landskablar m. m., med 4,5 miljoner kronor på telefon- och telegrafstationer och med 2 miljoner kronor på nya abonnentanläggningar.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa följande investeringsanslag, nämligen

- a) *Riks- och landskablar m. m.* 3 500 000 kronor,
- b) *Telefon- och telegrafstationer* 4 500 000 kronor,
- c) *Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar* . . 2 000 000 kronor.

D. Statens vattenfallsverk.

[2] 14. **Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk.** Under återopande av vad jag tidigare denna dag anfört vid anmälan i statsverkspropositionen av förevarande anslagsfråga (bil. 26, p. 22) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 12 000 000 kronor.

[3] 14 a. **Kraftöverföring från Norge till Danmark.** Under återopande av vad jag tidigare denna dag anfört vid anmälan i statsverkspropositionen av förevarande anslagsfråga (bil. 26, p. 26) hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kraftöverföring från Norge till Danmark* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

[4] 18. **Inventarier m. m. 1949 års riksdag biföll ett förslag i statsverkspropositionen (bil. 27, p. 23) om höjning av statens vattenfallsverks rörliga kredit hos riksgäldskontoret från 25 till 45 miljoner kronor.**

I skrivelse den 17 november 1949 har *vattenfallsstyrelsen* alternativt hemställt antingen att 10 miljoner kronor anvisas å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1949/50 till inventarier och material vid vattenfallsverket eller att styrelsens rörliga kredit hos riksgäldskontoret ökas från 45 till 55 miljoner kronor.

Vattenfallsstyrelsen erinrar till en början, att styrelsen i skrivelse den 29 september 1949 meddelat, att medelsbehovet för inventarier och material, främst på grund av stort bränslelager, den 30 juni 1949 översteg anslaget för ändamålet och den rörliga krediten hos riksgäldskontoret med cirka 6,8 miljoner kronor, för vilket belopp överskottsmedel fått tagas i anspråk. Styrelsen angav vidare, att nämnda förhållande normalt skulle föranlett framställning om utökning av den rörliga krediten, men att styrelsen räknade med vissa omständigheter, som skulle under innevarande budgetår nedbringa ifrågavarande medelsbehov. Denna slutsats nåddes före devalveringen av den svenska kronan. Därjämte gjordes den reservationen, att en ökning av rörelsemedelstillgången kunde visa sig erforderlig, sedan det blivit mera klart, hur devalveringen kommer att inverka.

Styrelsen framhåller nu, att några entydiga förutsägelser om devalveringens verkan ännu knappast äro möjliga, men att det dock är uppenbart, att stor sannolikhet föreligger för att den tidigare förutsedda nedgången i vattenfallsstyrelsens medelsbehov för inventarier och material kommer att bli mindre eller helt bortfalla. Styrelsen nödgas därför hemställa om åtgärder för ökning av medelstillgången med minst 10 000 000 kronor redan under innevarande budgetår.

De åtgärder i angivna syfte, som vidtagits sedan 1944, ha uteslutande bestått i ökning av styrelsens rörliga kredit hos riksgäldskontoret. Denna var ursprungligen begränsad till 10 000 000 kronor. Under budgetåret 1947/48 höjdes beloppet till 25 000 000 kronor och under budgetåret 1948/49 till 45 000 000 kronor. En ökning med ytterligare 10 000 000 kronor skulle innebära höjning till 55 000 000 kronor. Styrelsen har städse i samband med framställningar om kreditens höjning angivit, att det vore motiverat taga till beloppen större med hänsyn till att krediten är avsedd att lämna viss rörelsefrihet och marginal för oförutsedda omständigheter, och då dess storlek knappast påverkar den verkliga medelsanvändningen. Skulle krediten visa sig otillräcklig för de anskaffningar, som krävas för verksamhetens bedrivande, måste i stället överskottsmedel innehållas.

Styrelsen har emellertid också framhållit, att det vore motiverat att delvis förstärka ifrågavarande medelstillgång medelst ökning av det investeringsanslag, som får anses finnas för ändamålet. Detta anslag utgöres av det sammanlagt för inventarier och material den 30 juni 1944 bokförda värdet med en mindre korrigering i samband med överflyttning av Södertälje kanal till väg- och vattenbyggnadsverket och uppgår nu till 26,36 milj. kronor. Då totala medelsbehovet ligger vid cirka 80 000 000 kronor, är det med hänsyn till den fortsatta omfattande byggnadsverksamhet och utveck-

ling för verket, som förutses, tydligt, att medelsbehovet för ändamålet icke under överskådlig framtid om ens någonsin kommer under vare sig det nuvarande anslagsbeloppet eller detta ökat med 10 000 000 kronor. Enbart värdet av de av byggnadsmaskinförrådet och stamlinjebyggnaderna förvaltade arbetsmaskinerna uppgår till cirka 19 000 000 kronor. Det förefaller, som om den nu behövliga förstärkningen borde kunna få formen av ett anslags-tillskott. Skulle medelstillskottet få formen av investeringsanslag, bör jämväl den för vattenfallsstyrelsen totalt medgivna investeringen under budgetåret 1949/50 ökas med 10 000 000 kronor.

Riksräkenskapsverket uttalar i yttrande den 24 november 1949, att det kan ifrågasättas, huruvida det icke vore ur budgetteknisk synpunkt mest rationellt med en ordning, enligt vilken kostnaderna för anskaffning av åtminstone större arbetsmaskiner för statens vattenfallsverk finansierades med särskilda för sådana anskaffningar anvisade investeringsanslag och maskinerna sedan avskrevos i samma ordning som vattenfallsverkets anläggningar. Riksräkenskapsverket, som i utlåtande den 9 december 1948 över framställning från telegrafstyrelsen om höjning av telegrafverkets rörliga kredit hos riksgäldskontoret påyrkat en grundlig omprövning av frågan om regleringen av medelsdispositionen för affärsverkens lagerhållning, anser sig dock med hänsyn härtill icke nu böra för vattenfallsverkets vidkommande föreslå någon ändring i vad som för närvarande tillämpas beträffande dispositionen av rörelsekapitalet. Riksräkenskapsverket förordar alltså, att behovet av ytterligare medel för material- och maskinförråd helt tillgodoses genom förstärkning av vattenfallsverkets rörelsekapital. Denna förstärkning torde, med hänsyn till vad vattenfallsstyrelsen anfört rörande behovet av rörelsekapital på längre sikt sett, böra åvägbringas genom anvisande för ändamålet av ett investeringsanslag.

Departementschefen. Vattenfallsstyrelsens medelsbehov för anskaffning av inventarier och materiel för investeringsverksamheten har hittills bestritts av i första hand förnyelsefondens medel, vilka vid kapitalbudgetens omläggning 1944 fingo kvarstå hos vattenfallsverket i samband varmed de överfördes till ett särskilt konto. Avskrivningsmedel återföras till detta anslag och användas för nyanskaffning av inventarier och materiel. I andra hand anlitas vattenfallsstyrelsens rörliga kredit för ifrågavarande avskrivningar i den mån anslagsmedlen ej äro tillräckliga. På grund härav har den rörliga krediten i viss utsträckning blivit utnyttjad för investeringar i rörelsetillgångar av stadigvarande karaktär. Det belopp varom här är fråga torde uppgå till omkring 10 miljoner kronor.

Det synes önskvärt att de inventarier och den materiel, som erfordras för vattenfallsverkets normala investeringsverksamhet, bestridas av särskilt anvisade anslagsmedel. Jag tillstyrker, att å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår anvisas ett anslag av 10 miljoner kronor för reglering av detta spörsmål. Anslaget torde böra benämnas Inventarier m. m.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Inventarier m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten
för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av
10 000 000 kronor.

III. Statens allmänna fastighetsfond.

[5] 15 a. Förvärv av viss del av tomten nr 2 i kvarteret Lejonet i Stockholm. Genom beslut den 2 maj 1947 har Kungl. Maj:t förklarat byggnadsstyrelsen berättigad att för planerad ombyggnad av utrikesdepartementets lokaler i Arvfurstens palats expropriera viss del av tomten nr 2 i kvarteret Lejonet i Stockholm. I skrivelse den 2 juli 1947, nr 392, har riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition den 16 maj 1947, nr 290, framlagda förslag medgivit Kungl. Maj:t att hos riksgäldskontoret lyfta erforderligt belopp för bestridande av expropriationsersättningen. Kungl. Maj:t har den 6 maj 1949 hemställt, att fullmäktige i riksgäldskontoret måtte tillhandahålla byggnadsstyrelsen för ändamålet erforderliga medel.

Byggnadsstyrelsen har i skrivelse den 9 september 1949 anmält, att expropriationen av ifrågavarande fastighetsdel numera fullbordats genom Stockholms rådhusrätts lagakraftvunna dom den 11 juli 1949. Härigenom ha 750 m² av tomten förvärvats för kronans räkning. Den till 1 650 000 kronor fastställda expropriationsersättningen har nedsatts hos överståthållarämbetet. Kostnaderna i samband med expropriationsförfarandet ha uppgått till i runt tal 23 000 kronor. Med hyresgästerna i den på tomtdelen belägna byggnaden ha träffats uppgörelser om avflyttning mot vissa ersättningar, varjämte styrelsen anskaffat andra lokaler. Kostnaderna härför beräknas uppgå till ca 16 600 kronor. Den sammanlagda kostnaden i samband med förvärvet av fastighetsdelen i fråga uppgår alltså till i runt tal 1 690 000 kronor. Byggnadsstyrelsen äskar anslag med detta belopp för täckande av de utav riksgäldskontoret förskotterade kostnaderna.

Departementschefen. Mot byggnadsstyrelsens förslag har jag intet att erinra.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Förvärv av viss del av tomten nr 2 i kvarteret Lejonet i Stockholm* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 1 690 000 kronor.

[6] 15 b. Anordnande av lokaler för högsta domstolen. Till anordnande av lokaler för högsta domstolen i Gamla rådhuset inom Staden mellan broarna i Stockholm ha för budgetåren 1944/45—1947/48 anvisats sammanlagt 2 230 000 kronor.

I skrivelse den 22 augusti 1949 anmäler *byggnadsstyrelsen*, att ifråga-
varande arbeten, vilka i huvudsak färdigställda, komma att draga en kost-
nad av 2 780 000 kronor. De sammanlagda kostnaderna beräknas sålunda
med 550 000 kronor överstiga det för ändamålet anvisade beloppet. Av kost-
nadsökningen belöpa 250 000 kronor å icke förutsedda förstärknings- och
ändringsarbeten, 30 000 kronor å gårdsplanteringar, stenläggning m. m.
samt 270 000 kronor å merkostnader i anledning av den allmänna byggnads-
kostnadsstegringen under 1947 och 1948. Styrelsen hemställer, att 280 000
kronor anvisas under investeringsanslaget till Anordnande av lokaler för
högsta domstolen, medan 270 000 kronor avses skola bestridas från investe-
ringsanslaget till Merkostnader för vissa byggnadsarbeten. I sin motivering
för den på förstärknings- och ändringsarbetena fallande kostnadsökningen
anför styrelsen i huvudsak följande.

Grundförstärkningar ha måst utföras till en kostnad av 65 000 kronor
utöver tidigare beräknat belopp. Stora delar av de gamla tegelvalven hade
genom sättningar i byggnaden och svagheten i konstruktionen blivit så ska-
dade, att de helt måste ommuras eller upphängas i betongvalv. Även övriga
bärande delar av stommen visade sig vara så försvagade, att de måst för-
stärkas med järnbalkar och betongkonstruktioner i långt större grad än
i kostnadsberäkningarna förutsetts. Samma förhållande gäller huvudparten
av de gamla träbjälklagen, vilka vid närmare undersökning under arbetets
fortskridande visat sig vara så rötskadade, att utbyte varit ofrånkomligt.
Vissa träbjälklag ha även måst ersättas med betongbjälklag. Även i fråga
om taklagen ha skadorna varit så omfattande, att stora delar måst helt ut-
bytas mot nya, vilket ej kunnat konstateras vid kostnadsberäkningen. Sty-
relsen beräknar, att samtliga nu uppräknade, tidigare ej förutsedda för-
stärkningsåtgärder i byggnadens stomme och tak dragit en kostnad av
110 000 kronor utöver det belopp av 75 000 kronor, som preliminärt angavs
i styrelsens skrivelse den 9 december 1946. Beträffande byggnadens fasader
förutsågs vid kostnadsberäkningen vissa renoveringsarbeten, men under ar-
betets gång har det visat sig nödvändigt att utföra sådana i avsevärt större
omfattning. Styrelsen beräknar, att merkostnaderna härför uppgått till i
runt tal 50 000 kronor. Under ombyggnadsarbetet har den ursprungliga
huvudtrappan kunnat framtas och renoveras, varvid ändringsarbeten i
förhållande till det ursprungliga programmet uppkommit till en kostnad
av ca 25 000 kronor. Sammanlagt ha således förstärknings- och ändrings-
arbetena dragit en kostnad av (65 000 + 110 000 + 50 000 + 25 000)
250 000 kronor.

Departementschefen. Jag biträder byggnadsstyrelsens förslag att å till-
läggsstat till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisas 250 000 kronor till
förstärknings- och ändringsarbeten i Gamla rådhuset, vilka svårligen kun-
nat förutses vid kostnadsberäkningen, och 30 000 kronor till gårdsplanering,
stenläggning m. m., vilket icke ingått i de ursprungligen beräknade kost-
naderna. De till 270 000 kronor beräknade merkostnaderna i anledning av
den allmänna byggnadskostnadsstegringen torde få bestridas av anslaget till
Merkostnader för vissa byggnadsarbeten.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av lokaler för högsta domstolen* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 280 000 kronor.

[7] 15 c. *Ämbetsbyggnad för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och luftfartsstyrelsen.* Till uppförande av ämbetsbyggnad för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och luftfartsstyrelsen har riksdagen hittills anvisat sammanlag 6 480 000 kronor.

I skrivelse den 5 december 1949 har *byggnadsstyrelsen* anmält, att de anvisade medlen icke komma att förslå för ämbetsbyggnadens slutförande. Kostnaderna, vilka numera kunna definitivt överblickas, beräknas nämligen komma att uppgå till 6 780 000 kronor. Ett tilläggsanslag av ytterligare 300 000 kronor erfordras således för byggnadsföretagets färdigställande.

Orsakerna till nu anmälda merkostnader hänföra sig till bl. a. det förhållandet, att ämbetsbyggnaden, vilken ursprungligen avsetts för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och luftfartsstyrelsen, kommer att inrymma lokaler jämväl för vägförvaltningen i Stockholms län, byggnadsdelegationen för storflygplatsen, arbetarskyddsstyrelsen och yrkesinspektionen i I och II distrikten. Genom att till det yttersta utnyttja det tillgängliga utrymmet och vidtaga åtskilliga ändringar i de ursprungliga dispositionerna har det lyckats att i ämbetsbyggnaderna bereda tjänstutrymme för ej mindre än 190 tjänstemän utöver vad från början avsetts. För de tillkommande myndigheterna hade i annat fall lokaler måst anskaffas på annat sätt, antingen genom förhyrning eller genom uppförande av provisoriska kontorsbyggnader för ca 1 200 000 kronor.

Såsom närmare förklaring till de inträdda kostnadsstegringarna anför styrelsen i huvudsak följande.

Av merkostnaderna har styrelsen redan tidigare anmält inredning av vindsvåningen i den ena byggnaden för en kostnad av 80 000 kronor, medan ett belopp av 90 000 kronor hänför sig till ändringar, som behövt vidtagas i samband med bl. a. arbetarskyddsstyrelsens inflyttning i ämbetsbyggnaden, och därför icke tidigare anmälts.

Vid färdigställandet av grunderna till luftfartsstyrelsens byggnader har det visat sig, att det uppstått betydande merkostnader av sådan art att de icke vid kostnadsberäkning kunnat förutses. Sålunda har förekomsten av större jordstenar, vilka vid grundundersökningen förmodats vara fast berg, medfört att byggnadernas grundläggning till fast botten medelst grundplintar blivit kostsammare än vad i beräkningen förutsetts. Styrelsen beräknar att härigenom uppkommen merkostnad uppgår till 90 000 kronor.

På grund av då rådande knapphet på linolja räknades vid kostnadsberäkningens upprättande med en relativt enkel målningsbehandling i ett flertal lokaler, bl. a. i alla korridorer. När målningen utfördes var tilldelningen av linolja större, varigenom en bättre målningsbehandling kunde utföras, vilken kommer att medföra mindre underhållskostnader i framtiden. Härigenom har nu en merkostnad av 25 000 kronor uppkommit.

Vid den uppskattning, som styrelsen tidigare gjort beträffande den på grund av allmän byggnadskostnadsstegring förorsakade merkostnaden, vil-

ken uppskattas till sammanlagt 1 000 000 kronor, räknades med de för ifrågavarande tidsintervall genomsnittliga kostnadsstegringstalen. Dessa tal äro att betrakta som genomsnittstal, från vilka ganska stora avvikelser både uppåt och nedåt kunna förekomma, beroende på om alla kostnadsstegrande faktorer i de olika fallen förekomma eller ej. I nu föreliggande fall hava svårigheterna under byggnadstiden varit speciellt stora i vissa hänseenden varigenom den allmänna kostnadsstegringen blivit högre än man i genomsnitt kan räkna med för motsvarande tidsintervall.

Styrelsen uppskattar numera den på grund av den allmänna kostnadsstegringen uppkomna fördyringen till 1 095 000 i stället för 1 000 000 kronor, som i tidigare framställningar uppgivits. En ytterligare merkostnad av 95 000 kronor har därigenom uppstått.

Sammanlagt räknar styrelsen således med att ett ytterligare anslag av (90 000 + 90 000 + 25 000 + 95 000) 300 000 kronor kommer att erfordras för arbetets färdigställande. Detta anslag bör stå till styrelsens förfogande under innevarande budgetår.

Departementschefen. Med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen anfört rörande orsakerna till de kostnadsstegringar som inträtt för ifrågavarande byggnadsföretag anser jag mig böra tillstyrka, att det begärda tilläggsbeloppet, 300 000 kronor, äskas av riksdagen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ämbetsbyggnad för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och luftfartsstyrelsen* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

VII. Fonden för statens aktier.

[8] 2. **Utbyte och inlösen av aktier i Aktiebolaget Flygintressenter.** I anledning av Kungl. Maj:ts proposition den 5 mars 1948 (nr 176) angående organisation och finansiering av svensk reguljär luftfart m. m. har riksdagen (skr. nr 188) för sin del beslutat, att Aktiebolaget Aerotransport och Svensk interkontinental lufttrafik aktiebolag skola per den 1 juli 1948 sammanslås till ett företag och å detta överlåta sina tillgångar enligt värdering.

Genom beslut den 14 maj 1948 har Kungl. Maj:t godkänt ett den 5 maj 1948 dagtecknat avtal mellan svenska staten och Svensk interkontinental lufttrafik aktiebolag samt ett samma dag mellan nämnda bolag och Aktiebolaget Aerotransport ingånget avtal om sammanförande av den svenska reguljära luftfarten i ett företag.

Enligt förstnämnda avtal skola Aktiebolaget Aerotransport och Svensk interkontinental lufttrafik aktiebolag som likvid för tillskott till det nya företaget av sina tillgångar enligt värdering per den 30 juni 1948 erhålla däremot svarande antal aktier i det nya företaget, varvid det förra bolaget erhåller aktier av serien A och det senare aktier av serien B.

Enligt § 1 andra stycket i avtalet skall staten äga rätt att av de B-aktier, som icke åtgå för likvid av Svensk interkontinental lufttrafik aktiebolag tillskjutna egendom, mot gäldande av nominella värdet (100 kronor för ak-

tie), disponera erforderligt antal aktier att erbjudas enskilda aktieägare i Aktiebolaget Aerotransport i utbyte mot deras aktier i nämnda bolag.

Vid värderingen har Aktiebolaget Aerotransports tillskott i tillgångar den 30 juni 1948 angivits till 15 254 000 kronor. Då bolagets aktiekapital uppgår till 25 miljoner kronor, skulle sålunda enligt värderingen varje aktie i bolaget å nominellt 100 kronor vara värd 61 kronor eller 39 kronor mindre än nominella värdet.

Aktiebolaget Aerotransports firma har numera ändrats till Aktiebolaget Flygintressenter.

Genom kommunikationsdepartementets försorg har under hand undersökts, huruvida uppgörelse kan träffas med de enskilda aktieägarna i Aktiebolaget Flygintressenter om utbyte eller inlösen av deras aktier i bolaget på basis av ett värde av 61 kronor per aktie å nominellt 100 kronor. Det har därvid visat sig att enskilda aktieägare i bolaget representerande 1 974 aktier förklarar sig önska erhålla sina aktier inlösta på erbjudna villkor. Övriga enskilda aktieägare, vilka representera 322 aktier i bolaget ha anmält, att de önska begagna sig av det erbjudna utbytesförfarandet. För inlösen och utbyte av ifrågakvarande aktier erfordras ett sammanlagt belopp av 140 056 kronor. Ett avrundat belopp av 141 000 kronor torde böra anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbyte och inlösen av aktier i Aktiebolaget Flygintressenter* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 141 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lars Lemne.

Bilaga 13.

Kapitalinvesteringar.

Ecklesiastikdepartementet.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 4 januari 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Weijne, anmäler härefter under ecklesiastikdepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvestering å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 samt anför därvid följande.

III. Statens allmänna fastighetsfond.

[1] 21 a. Vissa ombyggnadsarbeten i universitetshuset i Lund m. m. På förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1948: 152 (s. 72 ff.) anvisade riksdagen under nämnda rubrik för budgetåret 1948/49 ett investeringsanslag av 460 000 kronor. De byggnadsarbeten, för vilka anslaget anvisats, avse i huvudsak:

1) anordnandet av en gemensam panncentral i universitetshuset för denna byggnad, patologiska institutionen, gamla biblioteket, teologernas och juristernas seminariehus samt Palæstra ävensom i samband härmed

2) vissa arbeten inom universitetshuset avseende installation av nya värmeelement i aulan, omläggning av ventilations- och värmesystemet i utställningslokalerna, värmeinstallation i ett arbetsrum samt anordnande av två toaletter för konstmuseet och ny toalettavdelning i universitetets källarvåning för studenterna,

3) värme- och sanitära installationer i patologiska institutionens nuvarande museilokaler, vilka avses omändrade till laboratorielokaler, samt

4) insättande av nya rörledningar i gamla biblioteket.

Det större konsistoriet i Lund har nu under åberopande av en framställning i ämnet av *universitetets drättselnämnd* hemställt om anvisande av ytterligare 204 000 kronor till ifrågavarande byggnadsföretag.

Till stöd för detta förslag har anförts följande.

De byggnadsarbeten, för vilka 1948 års riksdag beviljat ett anslag av 460 000 kronor, påbörjades i maj 1949. Såsom ofta är fallet vid ändringsarbeten i gamla byggnader visade sig dessa arbeten icke obetydligt besvärligare och kostsammare än som från början beräknats. Under arbetets gång har det därjämte visat sig lämpligt att i ett par avseenden vidtagna mindre omdispositioner av tidigare rumsindelning. Så har landsmålsarkivet kunnat beredas lokaler i en annan byggnad, varefter det befunnits lämpligt att använda de båda av arkivet disponerade rummen till en ytterst välbehövlig föreläsningssal. Då den nya skorstenen går genom detta rum, måste ganska betydande arbeten ändå utföras där. Därigenom att för den nya värmeanläggningen bygges särskilda kolsilos och askrum kunna vissa utrymmen i universitetets källare disponeras som bokmagasin. Vid uppgörande av de ursprungliga kalkylerna hade för gamla biblioteket upptagits endast ett obetydligt belopp för målning, enär det vid det laget icke var klart, hur mycket bilning och dylika arbeten som erfordrades för värme- och elektriska ledningar och annat dylikt. Byggnadsstyrelsen har nu beräknat kostnaderna för erforderlig målning. Slutligen har det ansetts lämpligt att i samband med pågående arbeten i universitetshuset jämväl införa en hiss. Denna är synnerligen behövlig. För närvarande besöks föreläsningarna i universitetshuset av en akademisk lärare och ett tiotal studerande med barnförlamningssviter eller liknande lyten. Vissa av dessa bäras upp för trapporna, medan de som ej ha råd att hålla sig med bärare få använda ungefär en halv timme för att ta sig upp eller ned. Även tidigare har sådana fall förekommit, och man torde kunna utgå från att så kommer att ske även i framtiden. Synnerligen starka humanitära skäl synas alltså tala för att en hiss inmonteras i universitetshuset.

De arbeten, om vilka här är fråga, ha kostnadsberäknats till 180 000 kronor, vartill kommer kostnaden för omläggning av vissa elledningar samt elektrisk armatur med 24 000 kronor.

Konsistoriets förslag har tillstyrkts av *universitetskanslern* och *byggnadsstyrelsen*. Därvid har byggnadsstyrelsen hemställt, att det av konsistoriet begärda anslaget måtte anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår, enär nu pågående arbeten beräknades bli färdigställda till våren 1950 och de nu av konsistoriet föreslagna tilläggsarbetena borde utföras i omedelbar anslutning härtill.

Departementschefen. De föreslagna tilläggsarbetena synas mig böra komma till utförande. I enlighet med föreliggande förslag torde därför böra anvisas ytterligare 204 000 kronor. På av byggnadsstyrelsen anförda skäl torde anslaget böra anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ombyggnadsarbeten i universitetshuset i Lund m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 204 000 kronor.

[2] 27 a. Vissa byggnadsarbeten vid småskoleseminarierna. För vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid småskoleseminarierna i Haparanda, Härnösand, Landskrona, Skara och Växjö anvisades av 1944, 1945 och 1946 års riksdagar anslag å sammanlagt 3 877 500 kronor. För ifrågavarande byggnadsfrågor lämnades redogörelse i följande propositioner, nämligen beträffande Haparanda i 1945: 317 och 1946: 242, beträffande Härnösand i 1946: 242, beträffande Landskrona i 1944: 2 och 1946: 242, beträffande Skara i 1944: 2 och 1945: 200 samt beträffande Växjö i 1944: 2, 1945: 200 och 1946: 242. Jag torde få hänvisa till dessa redogörelser.

Sedermera har 1948 års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1948: 2 (s. 93 ff.) å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisat ytterligare 960 000 kronor till ifrågavarande byggnadsarbeten. Härav utgjorde 700 000 kronor direkt merkostnad för de ursprungligen planerade byggnadsarbetena, fördelande sig med 550 000 kronor på den allmänna pristegringen och 150 000 kronor på vissa särskilda, icke förutsedda förhållanden i samband med arbetena i Haparanda och Växjö. Återstoden av de å tilläggsstat anvisade medlen eller 260 000 kronor belöpte på av byggnadsstyrelsen förordad ombyggnad av gymnastikbyggnaderna i Härnösand och Landskrona, vilka arbeten icke ingått i det ursprungliga byggnadsprogrammet för dessa seminarier. Byggnadsstyrelsen framhöll i samband med äskandet av angivna tilläggsanslag, att den allmänna kostnadsstegringen enligt av styrelsen i allmänhet tillämpade beräkningsgrunder skulle ha uppgått till 795 000 kronor, motsvarande i genomsnitt 20 procent av de ursprungligen beräknade kostnaderna, men att styrelsen då (hösten 1947) bedömde situationen vara sådan, att endast 550 000 kronor skulle behöva tagas i anspråk av detta belopp. Samtidigt uttalade emellertid styrelsen, att ytterligare medel kunde komma att erfordras och att jämkningar inom ramen för tilläggsanslaget till följd av merkostnader kunde visa sig erforderliga.

Av följande uppställning framgår sammanfattningsvis de för de olika byggnadsföretagen hitintills gjorda medelsanvisningarna (gymnastikbyggnaderna i Härnösand och Landskrona undantagna):

	Ursprunglig medelsanvis- ning	Anvisat av 1948 års riks- dag på tilläggsstat	Summa
Haparanda	675 000	255 000	930 000
Härnösand	700 000	110 000	810 000
Landskrona	827 000	60 000	887 000
Skara	1 000 000	110 000	1 110 000
Växjö	675 500	165 000	840 500
Summa	3 877 500	700 000	4 577 500

I skrivelse den 22 augusti 1949 har nu byggnadsstyrelsen hemställt dels om bemyndigande att inom ramen av anvisat anslag av 700 000 kronor för merkostnader vid småskoleseminarierna använda uppkomna överskott vid

vissa seminarier till att täcka underskott vid andra seminarier, dels ock om anvisande å tilläggsstat för budgetåret 1949/50 av ett investeringsanslag av 227 000 kronor för täckande av ytterligare merkostnader i samband med om- och tillbyggnadsarbetena vid seminarierna i Haparanda, Härnösand och Landskrona.

I följande tablå redovisas de nu beräknade slutliga kostnaderna för byggnadsföretagen — gymnastikbyggnaderna i Härnösand och Landskrona alljämt undantagna, enär uppkomna merkostnader för dessa avsåges att regleras i annan ordning. Dessutom redovisas de tillgängliga medlen samt överskott respektive underskott.

	Beräknad slutlig kostnad	Anslag	Överskott + underskott —
Haparanda	1 080 000	930 000	— 150 000
Härnösand	891 000	810 000	— 81 000
Landskrona	948 000	887 000	— 61 000
Skara	1 089 500	1 110 000	+ 20 500
Växjö	796 000	840 500	+ 44 500
		Summa överskott kronor	65 000
		Summa underskott »	292 000
		Medelsbehov »	227 000

Beträffande det angivna ytterligare medelsbehovet av 227 000 kronor har byggnadsstyrelsen anfört följande.

Till en början må framhållas att vissa av ifrågavarande arbeten till följd av arbetskraftsbrist och försenade leveranser blivit betydligt mera långvariga än vad i styrelsens framställning hösten 1947 förutsågs, och detta har medfört avsevärda fördyringar. Det har även visat sig nödvändigt att utföra vissa tidigare ej planerade och därför ej i kostnadsberäkningarna upptagna arbeten i samband med ombyggnaderna vid vissa av seminarierna. Sålunda hava på grund av den ändrade bränslesituationen, som numera inträtt, tidigare icke förutsedda stokeranläggningar för småkol måst utföras vid seminarierna i Haparanda, Härnösand och Landskrona, vilket medfört en merkostnad av ca 40 000 kronor. Vidare ha enligt skolöverstyrelsens anvisningar värmeapparater, elkokgrytor, elsteskåp och elstekbord installerats i barnbispisningsköken vilket fört med sig, att de elektriska installationerna i övrigt måst givas större omfattning än tidigare avsågs. Kostnadsökningen på grund av denna utökning av de elektriska installationerna m. m. uppgår till ca 55 000 kronor. På grund av särskilda förhållanden uppkomna merkostnader uppgå sålunda till (40 000 + 55 000) 95 000 kronor.

Återstående del av medelsbehovet uppgår till (227 000 — 95 000) 132 000 kronor och är beroende av den i det föregående nämnda kostnadsstegringen efter sommaren 1947. För samtliga ifrågavarande seminarier beräknas således ett belopp av 550 000 + 132 000 = 682 000 kronor behöva tagas i anspråk av den i byggnadsstyrelsens skrivelse den 15 september 1947 beräknade kostnadsstegringen av 795 000 kronor.

Departementschefen. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har byggnadsstyrelsen beräknat, att de nu enligt under hand inhämtad uppgift

i det närmaste avslutade om- och tillbyggnadsarbetena vid småskoleseminarierna i Haparanda, Härnösand, Landskrona, Skara och Växjö komma att draga en ytterligare merkostnad av 227 000 kronor, varav 132 000 kronor hänföra sig till den allmänna kostnadsstegringen och 95 000 kronor till vissa tidigare ej planerade och därför ej i kostnadsberäkningarna upptagna åtgärder, vilka under arbetenas gång visat sig erforderliga. Mot de beräknade merkostnaderna till följd av den allmänna prisstegringen har jag ej funnit anledning till erinran. Jag får erinra om att den sammanlagda ökning av medelsbehovet, som uppkommit av denna anledning, eller 682 000 kronor, icke obetydligt understiger den summa av 795 000 kronor, som man enligt av byggnadsstyrelsen i allmänhet tillämpade beräkningsgrunder haft att räkna med. Med hänsyn till vad styrelsen anført anser jag mig även böra godtaga de av särskilda förhållanden föranledda merkostnaderna å 95 000 kronor. Vid mitt ställningstagande har jag liksom byggnadsstyrelsen utgått ifrån, att de överskott, som beräknas uppstå vid byggnadsföretagen i Skara och Växjö, skola kunna disponeras för täckande av de beräknade underskotten vid övriga seminarier.

Det sålunda beräknade ytterligare medelsbehovet av 227 000 kronor torde böra tillgodoses genom medelsanvisning å tilläggsstat för innevarande budgetår. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten vid småskoleseminarierna* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 227 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lars Lenne.

Kapitalinvesteringar.

Jordbruksdepartementet.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 4 januari 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler härefter under jordbruksdepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 samt anför därvid följande.

I. Statens affärsverksfonder.

E. Domänverket.

[1] 2. Rörelsekapital för domänverket. Under denna rubrik anvisade 1923 års riksdag (prop. nr 183; r. skr. nr 209) å riksstaten för budgetåret 1923/24 bland utgifter för kapitalökning ett anslag av 10 000 000 kronor. Tillika be- myndigade riksdagen dels fullmäktige i riksgäldskontoret att — för att be- reda domänverket ytterligare rörelsekapital — tillhandahålla verket en rör- lig kredit av intill 10 000 000 kronor, dels domänstyrelsen att för likvideran- de av utav Kungl. Maj:t beslutade inköp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark utfärda reverser, dock vid varje tidpunkt till belopp ej över- stigande behållningen å domänverkets markinköpsfond. I anledning av detta riksdagsbeslut anbefalldes Kungl. Maj:t den 8 juni 1923 domänstyrelsen att såsom rörelsekapital för domänverket disponera de behållningar å fonden för inköp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark (markinköpsfon- den) samt domänverkets förnyelsefond för återväxtkostnader, vilka icke be- hövde hållas tillgängliga för att täcka förestående utgifter för de ändamål, vilka fonderna vore avsedda att fylla.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 2 december 1938 må jämväl domänverkets tjänste- och familjepensionsfonders tillgångar disponeras såsom förslag för domänverket. I samband med den avveckling av affärsverkens pensionsfon-

der, som sedermera ägde rum i samband med kapitalbudgetens omläggning per den 1 juli 1944, uppskrevs jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 17 november 1944 domänfonden med 11 213 409 kronor, vilket belopp därmed överfördes såsom rörelsekapital för domänverket.

Sedan 1939 års lagtima riksdag (statsverksprop. kap.budg. bil. 7 punkt 1; r. skr. nr 181) å riksstaten för budgetåret 1939/40 under samma anslagsrubrik anvisat ett anslag av 7 500 000 kronor, förordnade Kungl. Maj:t den 9 juni 1939 att anslaget skulle av domänstyrelsen disponeras för därmed avsett ändamål.

Härefter bemyndigade 1942 års riksdag (prop. nr 95; r. skr. nr 134) fullmäktige i riksgäldskontoret att, för att bereda domänverket rörelsekapital, tillhandahålla sagda verk en rörlig kredit av ytterligare 10 000 000 kronor eller sålunda tillhoppa 20 000 000 kronor.

I skrivelse den 28 september 1949 har *domänstyrelsen* hemställt, att till ytterligare rörelsekapital för domänverket skall anvisas ett investeringsanslag av 10 000 000 kronor samt att verket härjämte skall tillhandahållas en rörlig kredit av ytterligare 10 000 000 kronor, eller tillhoppa 30 000 000 kronor. I anledning av framställningen ha remissutlåtanden avgivits av riksräkenskapsverket den 24 november 1949 och av fullmäktige i riksgäldskontoret den 1 december 1949.

Sedermera har emellertid *domänstyrelsen* i skrivelse den 1 december 1949 — med ändring av sin framställning den 28 september 1949 såvitt angår behovet av rörlig kredit — hemställt, att verket skall tillhandahållas en rörlig kredit av ytterligare 30 000 000 kronor eller tillhoppa 50 000 000 kronor. Över denna framställning har utlåtande avgivits den 8 december 1949 av fullmäktige i riksgäldskontoret.

Domänstyrelsen har i sin skrivelse den 28 september 1949 anført i huvudsak följande.

I samband med att domänverkets industriella rörelse år 1942 övertogs av Aktiebolaget statens skogsindustrier bundos 15 526 043 kronor av rörelsekapitalet i aktier i detta bolag.

Markinköpsfonden utgjorde den 30 juni 1949 32 042 873 kronor, varav i kontanter 26 540 857 kronor. Fonden för förnyelsekostnader uppgick vid samma tidpunkt till 2 830 550 kronor.

De totala disponibla rörelsemedlen vid juni månads utgång 1949 uppgingo till 42 558 773 kronor enligt följande sammanställning:

Enligt kungl. brev den $\frac{1}{2}$ 1923 och den $\frac{1}{2}$ 1939, rörelsekapital med	17 500 000	
Avgår: dellikvid för aktierna i Aktiebolaget statens skogsindustrier	15 526 043	
	<u>1 973 957</u>	
Tillkommer, enligt kungl. brev den $\frac{17}{11}$ 1944, domänverkets förutvarande pensionsfond	11 213 409	13 187 366
Enligt kungl. brev den $\frac{1}{2}$ 1923:		
markinköpsfonden, den $\frac{1}{7}$ 1949 uppgående till ..	26 540 857	
förnyelsefonden, den $\frac{1}{7}$ 1949 uppgående till	2 830 550	29 371 407
		<u>Summa kronor 42 558 773</u>

Härtill kommer den rörliga krediten å 20 000 000 kronor.

Ehuru sålunda för närvarande avsevärda belopp stå till förfogande som rörelsemedel för domänverket, har under senare år en betydande försämring i domänverkets likviditet gjort sig märkbar främst beroende på verkets ökade omslutning samt de höjda omkostnaderna. Den rörliga krediten har måst tagas i anspråk i sin helhet under allt längre tider av året.

Huvudparten av domänverkets inkomster av försäljningar under ett kalenderår inflyter först under tiden från och med juni månad därpå följande år, med 15 juni och 15 augusti som viktigaste inbetalningsdagar. Verkets driftutgifter åter falla till övervägande delen under kalenderårets första hälft. Vid utgången av maj månad är sålunda likviditeten som regel mest ansträngd. Den ojämnhet i inkomsternas och utgifternas fördelning som föreligger och som allt fortfarande torde komma att kvarstå har till följd, att ökad omslutning medför ökade krav på rörelsemedel även vid oförändrade lager och fordringar. I den mån lagerhållningen av virke samt utestående fordringar bliva större skärpas ytterligare kraven på likvida medel. Detta förhållande har gjort sig särskilt märkbart under åren 1948 och 1949. Inleverering av föregående års driftöverskott har dessa år icke kunnat ske i föreskriven tid. Skulle överskotten för ifrågavarande båda år ha inlevererats den 30 juni hade krävts en rörlig kredit av minst 23,7 respektive 20,7 miljoner kronor utöver de 20 miljoner kronor, som nu stå till styrelsens förfogande.

Genom den successiva utvidgningen av statens skogsindustriella rörelse har behovet för denna av råvaror efter hand väsentligt ökat, vilket medfört en motsvarande stegring av domänverkets egna avverkningar. Till följd härav ha kostnaderna för dessa avsevärt stigit och därmed även kravet på rörelsemedel. Tillkomsten av Aktiebolaget statens skogsindustrier och detta företags starka utveckling har icke oväsentligt bidragit till att anstränga domänverkets likviditet. Domänverket har nämligen haft och har alltjämt att förse bolaget med förlagsmedel. Styrelsen har sålunda ofta nödgats lämna bolaget kortfristiga lån just under den tid, då domänverkets driftutgifter betydligt överstiga driftinkomsterna. Vid inköp för domänstyrelsens räkning av Laxå bruk och skogsfastigheter, vartill den som rörelsemedel disponerade markinköpsfonden anlåtats, har bolaget såsom likvid vid övertagande av i köpet ingående industrianläggningar överlämnat en revers löpande tills vidare på 3,7 miljoner kronor, vilket förhållande jämväl bidragit till verkets försämrade likviditet.

Samtidigt som således en betydligt utvidgad rörelse föreligger med åtföljande ökade krav på likvida medel, ha domänverkets rörelsemedel minskat. Från att år 1942 ha utgjort omkring 73 miljoner kronor ha de gått ned till omkring 62,5 miljoner kronor den 30 juni 1949, den rörliga krediten inberäknad. En ökning av de disponibla rörelsemedlen är därför ofrånkomlig. Denna ökning bör enligt styrelsens mening ske på så sätt att verkets normala behov av rörelsemedel täckes medelst av riksdagen beviljat anslag å kapitalbudgeten, medan vad därutöver kan behövas för att tillgodose tillfälliga behov av likvida medel tillgodoses genom ökad rörlig kredit. I fråga om rörelsekapitalet vill styrelsen framhålla, att detta bör tillmätas så, att styrelsen medgives möjligheter att oberoende av växlande konjunkturer senast den 30 juni varje år inbetala hela det närmast föregående årets driftöverskott. För detta ändamål synes rörelsekapitalet böra beräknas täcka i första hand det sammanlagda beloppet av utestående fordringar och utgående lager av virke m. m. — de senaste åren uppgående till omkring 70 miljoner kronor — samt vidare de till för närvarande omkring 10 miljoner kronor beräknade driftkostnaderna under tiden från överskottets inleverering

till dess köpeskillingarna inflyta under augusti månad. Därutöver bör beräknas visst belopp för att möta särskilda krav på likvida medel, såsom för köp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark eller tillgodoseende av uppkommande behov hos Aktiebolaget statens skogsindustrier av rörlig kredit.

Riksräkenskapsverket och fullmäktige i riksgäldskontoret ha i sina utlåtanden icke haft något att erinra mot förevarande framställning.

I skrivelsen den 1 december 1949 har domänstyrelsen meddelat, att Aktiebolaget statens skogsindustrier anmält sig vara i temporärt behov av ytterligare rörelsekapital med 20 miljoner kronor. Med anledning härav har styrelsen beräknat domänverkets behov av rörelsemedel per den 1 juli 1950 till 97 miljoner kronor. Samtidigt har styrelsen uppskattat tillgängliga medel vid nämnda tidpunkt till 57 miljoner kronor, varav rörelsekapital 13 miljoner kronor, rörlig kredit 20 miljoner kronor samt kontant behållning å markinköpsfonden 24 miljoner kronor. Domänverket behövde därför tillföras rörelsemedel med 40 miljoner kronor i stället för, såsom i skrivelsen den 28 september anförts, med 20 miljoner kronor.

Fullmäktige i riksgäldskontoret ha icke heller haft något att erinra mot domänstyrelsens nu återgivna framställning. Fullmäktige ha emellertid förutsatt, att den rörliga krediten icke skall utnyttjas i vidare mån än som är oundgängligen erforderligt för tillgodoseende av domänverkets behov av rörelsekapital.

Departementschefen. Såsom framgår av det föregående har domänverkets behov av rörelsemedel stegrats avsevärt under senare år, bland annat på grund av tillkomsten av Aktiebolaget statens skogsindustrier och detta företags starka utveckling. Domänstyrelsen har därför nu ansett sig böra begära såväl ytterligare rörelsekapital med 10 miljoner kronor som en ökning av domänverkets rörliga kredit hos riksgäldskontoret med 30 miljoner kronor. Då det uppenbarligen är av stor vikt, att domänverket äger tillgång till rörelsemedel i erforderlig utsträckning, anser jag mig icke böra göra någon erinran mot domänstyrelsens framställning. Jag tillstyrker alltså, att till ytterligare rörelsekapital för domänverket skall anvisas ett investeringsanslag av 10 miljoner kronor. Vidare förordar jag, att domänverkets rörliga kredit hos riksgäldskontoret skall höjas med 30 miljoner kronor till 50 miljoner kronor. Härtill torde riksdagens medgivande böra inhämtas. Jag vill här framhålla, att jag i likhet med fullmäktige i riksgäldskontoret förutsätter, att ifrågavarande kredit icke utnyttjas i vidare mån än som är oundgängligen erforderligt för tillgodoseende av domänverkets behov av rörelsekapital.

Enligt vad jag inhämtat är det angeläget, att domänverkets ökade medelsbehov tillgodoses redan under innevarande budgetår. Det torde därför vara nödvändigt, att nu förordade medel ställas till förfogande å tilläggsstat för nämnda budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) till *Rörelsekapital för domänverket* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 10 000 000 kronor;

2) bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att, för att bereda domänverket rörelsekapital, tillhandahålla sagda verk en rörlig kredit av ytterligare 30 000 000 kronor eller sålunda tillhoppa högst 50 000 000 kronor.

III. Statens allmänna fastighetsfond.

[2] 30. *Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök.* Under anslagsrubriken *Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan* anvisade 1947 års riksdag ett investeringsanslag av 1 695 000 kronor för budgetåret 1947/48. Av anslaget avsågos 42 000 kronor till kostnaderna för uppförande av ett bostadshus för två lantarbetarfamiljer vid Ugerups försöksgård. Vidare anvisade 1948 års riksdag under samma anslagsrubrik för budgetåret 1948/49 ett investeringsanslag av 84 600 kronor, varav 20 000 kronor till reparation av en arbetarbostad vid Brännbergs försöksgård. Sedermera har genom beslut av Kungl. Maj:t den 16 september 1949 av nämnda belopp å 42 000 kronor 789 kronor 5 öre tagits i anspråk till bestridande av vissa kostnader för ritningar m. m.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök (skr. 3/9 1949) hemställer, att till merkostnader för omförmälda bostadshus vid Ugerups försöksgård skall å tilläggsstat för innevarande budgetår anvisas 12 500 kronor. Vid skrivelsen ha fogats av försöksgårdsföreståndaren infordrade anbud, avseende både tvåfamiljshus och enfamiljshus. Av dessa handlingar framgår, att lägsta anbudet å ett tvåfamiljshus slutar på en summa av 50 802 kronor, varav 39 800 kronor för byggnadsarbeten, 2 880 kronor för elektriska arbeten och 8 192 kronor för värme- och sanitetsarbeten. Härtill böra enligt föreståndaren läggas 1 200 kronor för planeringsarbeten, 770 kronor för vissa ritningar samt minst 500 kronor för kontroll vid byggnadens uppförande.

För egen del anser högskolestyrelsen av de avgivna anbuden förenämnda anbud å ett tvåfamiljshus vara uppenbart förmånligare än det lägsta anbudet å två enfamiljshus. Med hänsyn härtill och då försöksgården är i trängande behov av arbetarbostäder åt två familjer, förordar styrelsen i likhet med försöksgårdsföreståndaren att ett tvåfamiljshus skall uppföras snarast möjligt. I fråga om föreståndarens kostnadsberäkningar anmärker styrelsen endast att — i stället för den av föreståndaren angivna posten å 500 kronor för kontroll — till kontroll och oförutsedda utgifter böra upptagas 938 kronor 95 öre. I anslutning härtill beräknar högskolestyrelsen merkostnaderna för ifrågavarande bostadshus till $[(50\ 802 + 1\ 200 + 770 + 938:95) - (42\ 000 - 789:05)] = 12\ 500$ kronor.

Vidare hemställer *styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 5/11 1949), att å tilläggsstat för budgetåret 1949/50 skall anvisas ett belopp av ytterligare 5 000 kronor till reparation av förut omnämnda arbetarbostad vid Brännbergs försöksgård. I skrivelsen anför högskolestyrelsen, att kostnaderna för reparationsarbetena enligt infordrat anbud kunna beräknas till 25 000 kronor. Detta belopp fördelar sig med 18 000 kronor å byggnadsarbeten, 4 860 kronor å värme- och sanitetsinstallation, 800 kronor å elektrisk installation, 325 kronor å förbränningsbrunn samt 1 015 kronor å ritningar, kontroll och oförutsett. Enligt styrelsen är det synnerligen angeläget att reparationsarbetena utföras utan dröjsmål. Försöksgårdens isolerade läge gör nämligen att erforderlig arbetskraft ej kan anskaffas, om icke lämplig bostad finnes. Slutligen meddelar högskolestyrelsen, att enligt uppgift från byggnadsstyrelsen medel från investeringsanslaget till merkostnader för vissa byggnadsarbeten icke torde kunna utgå till förevarande reparationsarbeten.

Departementschefen. Såsom framgår av det föregående sluta de kostnadsberäkningar, som numera verkställts i fråga om förevarande båda byggnadsföretag, å högre belopp än som ursprungligen avsetts till företagen. Då dessa beräkningar torde få godtagas, anser jag mig böra tillstyrka, att till företagen skall ytterligare anvisas ett investeringsanslag av $(12\,500 + 5\,000 =)$ 17 500 kronor. Med hänsyn till önskvärdheten av att företagen skola kunna slutföras snarast möjligt bör anslaget uppföras å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår. Sedan lantbrukshögskolan numera erhållit ändrad benämning, bör anslaget anvisas under rubriken Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 17 500 kronor.

[3] 32. **Byggnadsarbeten å vissa staten tillhöriga byggnader vid Experimentalfältet.** För innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett investeringsanslag av 145 000 kronor. Anslaget är avsett till vissa byggnadsarbeten i samband med upprustningen av lantbruksakademiens trädgårdsskola å Experimentalfältet.

Lantbruksakademiens förvaltningskommitté (skr. 6/10 1949) hemställer, att till anordnande av bastu med tvagnings- och omklädningsrum vid akademiens trädgårdsskola skall anvisas ett belopp av 8 500 kronor. Såsom motivering för framställningen anföres, att under förenämnda anslag icke upptagits några medel till anordnande av en dylik anläggning. En sådan är emellertid önskvärd, särskilt med hänsyn till de praktiska arbetena och övningarna vid skolan. Av det begärda beloppet å 8 500 kronor avses 4 100 kro-

nor till bygnadsarbeten, 2 200 kronor till värme- och sanitetsanläggning, 400 kronor till elektrisk anläggning och 700 kronor till elektrisk bastuugn. Återstoden eller 1 100 kronor beräknas till oförutsedda utgifter. Detta motiveras med att kostnaderna för anläggningen kunna väntas bli något högre, om densamma utföres utan samband med övriga ombyggnadsarbeten.

Departementschefen. Med hänsyn till att vid ifrågavarande trädgårdsskola i stor utsträckning förekomma arbeten och övningar av praktisk natur torde det vara nödvändigt, att tillgång finnes till erforderliga sanitära och hygieniska anordningar vid skolan. Jag tillstyrker därför, att medel skola anvisas till detta ändamål. Såsom framgår av det föregående torde kostnaderna kunna nedbringas något, om anordningarna utföras i samband med övriga, redan beslutade ombyggnadsarbeten vid skolan. Detta förutsätter emellertid, att medlen anvisas redan nu. Jag föreslår därför, att medlen skola uppföras å tilläggsstat för innevarande budgetår. Vad angår medelsanvisningens storlek anser jag i anslutning till det anförda ett anslag å 7 000 kronor tillräckligt. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten å vissa staten tillhöriga byggnader vid Experimentalfältet* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 7 000 kronor.

VI. Fonden för låneunderstöd.

[4] 8 a. **Lån till Aktiebolaget Fjäråssand.** Efter framställning av Kungl. Maj:t till 1948 års riksdag (prop. nr 280) medgav riksdagen att — till skyddande av natur- och fornminnesvärden som hotades av en tilltänkt exploatering av grusåsen Fjärås Bräcka i Hallands län — staten finge förvärva samtliga aktier i Aktiebolaget Fjäråssand, vilket bolag genom köpekontrakt med innehavaren av Gåsevadsholms fideikommiss friherre Carl Otto Silfverschiöld förvärvat viss del av åsen. Samtidigt anvisade riksdagen å kapitalbudgeten för budgetåret 1948/49 *dels* under fonden för statens aktier till Förvärv av Aktiebolaget Fjäråssand ett investeringsanslag av 877 500 kronor, *dels* under fonden för låneunderstöd till Lån till Aktiebolaget Fjäråssand ett investeringsanslag av 250 000 kronor.

Anslaget under fonden för statens aktier hade beräknats med utgångspunkt från att förvärvet av bolaget skulle ske på de villkor, som angivits i en efter förhandlingar mellan särskilt tillkallade sakkunniga och bolagets dåvarande intressenter upprättad optionshandling. Enligt denna optionshandling skulle köpeskillingen för aktierna utgöra 869 582 kronor 66 öre jämte ett belopp motsvarande 5 % ränta å 290 000 kronor från den 1 januari 1948 tills likvid skedde. Av köpeskillingen skulle 104 076 kronor 30 öre gäldas genom att kronan övertog betalningsansvaret för en säljarnas skuld till bolaget å nämnda belopp. Återstoden skulle betalas kontant. I proposi-

tionen framhölls, att bolaget, därest förvärvet komme till stånd, behövde tillföras kapital för att kunna fullgöra vissa bolaget åvilande förbindelser. Detta borde i första hand ske genom att staten inlöste den skuld till bolaget, för vilken staten enligt optionsavtalet skulle övertaga betalningsansvaret. Med anledning härav föreslogs, att medel omedelbart skulle beviljas till gäldande även av den del av köpeskillingen för aktierna, som motsvarade nämnda skuld. Likviden förutsattes komma att äga rum den 15 juli 1948, varvid det i köpeskillingen ingående räntebeloppet komme att uppgå till 7 854 kronor 17 öre. I enlighet härmed beräknades medelsbeloppet för förvärvet av aktierna till $(869\,582:66 + 7\,854:17 =) 877\,436$ kronor 83 öre.

Beträffande anslaget å 250 000 kronor anfördes i propositionen, att bolaget hade att till Silfverschiöld erlægga dels 200 000 kronor i köpeskillning för det inköpta markområdet, dels 100 000 kronor såsom förskott å royalty för uttag av grus. Vidare framhölls, att bolaget därutöver hade behov av rörelsekapital för bestridande av vissa förvaltnings- och utredningskostnader. För sistnämnda ändamål ansågs bolaget böra tillföras 50 000 kronor. Bolagets sammanlagda kapitalbehov uppskattades följaktligen till $(200\,000 + 100\,000 + 50\,000 =) 350\,000$ kronor. Det förutsattes, såsom nyss nämnts, att detta behov delvis skulle täckas genom att staten betalade bolagets omförmälda fordran å något mer än 100 000 kronor. Återstoden av det erforderliga kapitalet ansågs böra ställas till bolagets förfogande i form av räntefritt lån å 250 000 kronor.

Medan frågan om inköpet av Aktiebolaget Fjäråssand var föremål för behandling i riksdagen påkallade Silfverschiöld skiljemannaförfarande med yrkande att bolagets förvärv av det ifrågavarande markområdet skulle förklaras ogiltigt. Skiljedom meddelades den 13 juni 1949, varvid den av Silfverschiöld förda talan ogillades. Emellertid medförde skiljemannaförfarandet att statens förvärv av aktierna i bolaget kunde genomföras först den 1 juli 1949 i stället för, såsom ursprungligen avsetts, den 15 juli 1948. Detta hade i sin tur till följd att det räntebelopp, som staten hade att erlægga till säljarna, kom att uppgå till 21 750 kronor i stället för beräknade 7 854 kronor 17 öre. På grund härav har statsverkets skuld till bolaget, 104 076 kronor 30 öre, icke kunnat till fullo infrias utan har för detta ändamål kunnat disponeras allenast 90 243 kronor 64 öre.

Det till låneunderstöd anslagna beloppet, 250 000 kronor, har numera i sin helhet tagits i anspråk. Av nämnda belopp ha, i enlighet med vad som förutsattes vid anslagets beviljande, 50 000 kronor avsatts till undersökningar angående möjligheterna att utan skada för naturskydds- och fornminnesintressena i viss omfattning exploatera det bolaget tillhöriga markområdet för grustäkt. De för detta ändamål avsatta medlen äro nu i det närmaste förbrukade. I övrigt har bolaget haft att erlægga dels 200 000 kronor i köpeskillning för markområdet, dels 100 000 kronor såsom förskottsroyalty och dels 20 990 kronor för kostnader i samband med nyssnämnda skiljemannaförfarande. Bolagets verkliga utgifter ha sålunda överstigit de beräknade med närmare 21 000 kronor samtidigt, som på sätt förut framhållits, bola-

get av statsmedel erhållit omkring 14 000 kronor mindre än som ursprungligen förutsatts. Till följd härav har bolaget nödgats upptaga ett banklån, varvid lånebeloppet med hänsyn till vissa omedelbart förestående utgifter för lagfart m. m. bestämts till 40 000 kronor.

I skrivelse den 3 december 1949 ha nyssnämnda sakkunniga hemställt, att ett belopp av 40 000 kronor skall ställas till förfogande för Aktiebolaget Fjäråssand till inlösen av sagda banklån. Tillika ha de sakkunniga anhållit, att till bolaget skall anvisas ett belopp av ytterligare 20 000 kronor såsom rörelsekapital. De sakkunniga ha framhållit, att det är angeläget att de äskade medlen bliva disponibla snarast möjligt.

Departementschefen. I likhet med de sakkunniga anser jag det önskvärt, att Aktiebolaget Fjäråssand tillföres ytterligare medel. Detta bör i första hand ske på så sätt, att staten erlägger vad som ännu är oguldet å statens skuld till bolaget, eller 13 832 kronor 66 öre. Detta belopp, avrundat till 14 000 kronor, torde böra anvisas såsom ett särskilt investeringsanslag under fonden för statens aktier. Återstoden av bolagets kapitalbehov torde böra tillgodoses i form av räntefritt lån. För detta ändamål bör under fonden för låneunderstöd anvisas ett investeringsanslag av 45 000 kronor. Med hänsyn till angelägenheten av att anslagen skola bliva disponibla för bolaget snarast möjligt böra desamma uppföras å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Under åberopande av det anförda hemställer jag under förevarande punkt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till Aktiebolaget Fjäråssand* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 45 000 kronor.

VII. Fonden för statens aktier.

[5] 3. **Förvärv av Aktiebolaget Fjäråssand.** Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anförut hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förvärv av Aktiebolaget Fjäråssand* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 14 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lars Lemne.

Kapitalinvesteringar.

Inrikesdepartementet.

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 4 januari 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON.

Chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Mossberg, anmäler härefter under inrikesdepartementets handläggning hörande ärende angående kapitalinvestering å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 samt anför därvid följande.

VIII. Fonden för förlag till statsverket.

[1] 5. Världshälsovårdsorganisationens rörelsefond. Under denna rubrik anvisade 1948 års riksdag (prop. nr 303, bil. 13, p. 1; statsutsk. utl. nr 237, p. 4; r. skr. nr 457) å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1948/49 under kapitalbudgeten, fonden för förlag till statsverket, ett investeringsanslag av 120 000 kronor. Anslaget var avsett för bestridande av Sveriges bidrag, 33 285 dollars, till världshälsovårdsorganisationens rörelsefond. Denna fond är avsedd för användning förskottsvis, i avvaktan på att medlemsstaternas årliga bidrag inflyta, samt för bestridande av oförutsedda utgifter. Sveriges bidrag till fonden inbetalades vid årsskiftet 1948/49.

Rörelsefondens belopp fastställdes ursprungligen vid världshälsovårdsförsamlingens första möte i Genève år 1948 till 1 650 000 dollars. Emellertid har det visat sig, att världshälsovårdsorganisationen, bl. a. på grund av de regler för anvisande av medel, som gälla i de olika medlemsstaterna, i åtskilliga fall icke kan räkna med att erhålla de årliga bidragen från medlemsstaterna före det kalenderår, på vilket de belöpa, eller ens under förra hälften av kalenderåret i fråga. Som exempel härpå kan nämnas, att Sveriges löpande bidrag för visst kalenderår ej kan utbetalas förrän under senare

hälften av samma år. De av riksdagen anvisade medlen för ändamålet stå nämligen icke till förfogande förrän tidigast den 1 juli. För att tillförsäkra organisationen erforderligt rörelsekapital, i avvaktan på att de årliga bidragen inflyta, beslöts därför vid världshälsovårdsförsamlingens andra möte i Rom år 1949, att rörelsefondens belopp skulle ökas till 4 000 000 dollars.

Till nämnda belopp skola medlemsstaterna bidra enligt motsvarande regler, som gällde för de tidigare bidragen till fonden. Till fonden skola alltså bidra de stater, som den 2 juli 1949 — dagen för avslutandet av världshälsovårdsförsamlingens andra möte — voro medlemmar av världshälsovårdsorganisationen. Då dessa stater representera sammanlagt 12 487 enheter och Sverige liksom tidigare har att svara för 245 enheter, utgör alltså Sveriges bidrag $245/12\,487$ av 4 000 000 dollars eller 78 481 dollars. Sverige har emellertid, som framgår av det föregående, redan inbetalat 33 825 dollars. Vidare har rörelsefonden tillgodoförts ett outnyttjat belopp från 1948 års budget å 866 463:58 dollars, varav på Sverige belöper 16 994:79 dollars. I enlighet härmed har Sverige nu att bidra till fonden med ytterligare ($78\,481 - 33\,285 - 16\,994:79$) 28 201:21 dollars. För ändamålet torde — liksom skedde för gäldande av det tidigare erlagda beloppet — böra anvisas ett anslag å kapitalbudgeten under fonden för förslag till statsverket. Anslaget bör upptagas till i runt tal 150 000 kronor och liksom det tidigare anslaget benämnas världshälsovårdsorganisationens rörelsefond. Då tilläggsbidraget bör inbetalas snarast möjligt, synes anslaget böra anvisas å tilläggsstat för löpande budgetår.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Världshälsovårdsorganisationens rörelsefond* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 150 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lars Lemne.

*Bihang.***Förteckning**

över av Kungl. Maj:ts hos riksdagen äskade anslag å tilläggsstat II
till riksstaten för budgetåret 1949/50.

Driftbudgeten.**A. Egentliga statsutgifter.***IV. Försvarsdepartementet.*

	Kronor
Armén:	
C: 34 a Ersättning till Norrtälje stad, <i>reservationsanslag</i>	62 000

V. Socialdepartementet.

Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården:	
B: 36 Byggnadsarbeten m. m., <i>reservationsanslag</i>	52 000
D: 10 a Bidrag till Nordisk byggnadsdag	15 000
	67 000

VI. Kommunikationsdepartementet.

B: 12 a Vissa vägbyggnadsarbeten, <i>reservationsanslag</i>	5 000 000
D: 13 Bidrag till väderleksstationer på Grönland, <i>förslagsanslag</i> ..	230 000
I: 7 Understöd åt skärgårdsrederier, <i>reservationsanslag</i>	150 000
I: 10 Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	150 000
	5 530 000

VII. Finansdepartementet.

E: 5 Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	150 000
E: 6 1944 års nykterhetskommitté, <i>reservationsanslag</i>	60 000
	210 000

VIII. Ecklesiastikdepartementet.

N: 8 Bidrag till svenska institutet i Rom m. m.	8 700
N: 15 a Bidrag till bestridande av kostnaderna för sjätte nordiska biblioteksmötet i Uppsala år 1950	20 000
	28 700

IX. Jordbruksdepartementet.

Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök:	
D: 7 Inredning och utrustning, <i>reservationsanslag</i>	70 000
Skogsvård m. m.:	
J: 35 Bidrag till vissa skogsbrukskurser, <i>reservationsanslag</i>	50 000
Rikets allmänna kartverk:	
L: 4 Utrustning m. m., <i>reservationsanslag</i>	59 500
	179 500

*Kungl. Maj:ts proposition nr 2.**X. Handelsdepartementet.*

Sveriges geologiska undersökning:		
C: 3	Malmletning och förberedande gruvarbeten, <i>reservationsanslag</i>	125 000
Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien:		
C: 16	Tekniskt-vetenskaplig och industriell representation i utlandet, <i>reservationsanslag</i>	14 600
D: 19 a	Reparation av mät- och avmagnetiseringsstationen i Karlshamn, <i>reservationsanslag</i>	135 000
F: 8	Avsättning till fonden för idrottens främjande	400 000
		674 600

XI. Inrikesdepartementet.

Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes:		
C: 2 a	Anskaffande av vissa inventarier, <i>reservationsanslag</i>	36 000
Statens alkoholistanstalt å Venngarn:		
C: 8 a	Utvidgning av vattenverket, <i>reservationsanslag</i>	82 000
C: 8 b	Vissa ändringsarbeten i värmecentralen, <i>reservationsanslag</i>	46 000
		164 000

XII. Folkhushållningsdepartementet.

D: 3	Bidrag till hemmens forskningsinstitut, <i>reservationsanslag</i> ..	42 000
Säger för driftbudgeten		6 957 800

Kapitalbudgeten.*I. Statens affärsverksfonder.***B. Telegrafverket.**

Telefon- och telegrafanläggningar:		
2	Riks- och landskablar m. m.	3 500 000
3	Telefon- och telegrafstationer	4 500 000
4	Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar	2 000 000

D. Statens vattenfallsverk.

14	Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk	12 000 000
14 a	Kraftöverföring från Norge till Danmark	3 000 000
18	Inventarier m. m.	10 000 000

E. Domänverket.

2	Rörelsekapital för domänverket	10 000 000
		45 000 000

III. Statens allmänna fastighetsfond.

	Utrikesdepartementet:	
a	Inköp av fastighet för beskickningen i Washington	1 000 000
	Kommunikationsdepartementet:	
15 a	Förvärv av viss del av tomten nr 2 i kvarteret Lejonet i Stockholm	1 690 000
15 b	Anordnande av lokaler för högsta domstolen	280 000
15 c	Ämbetsbyggnad för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och luftfartsstyrelsen	300 000
	Ecklesiastikdepartementet:	
21 a	Vissa ombyggnadsarbeten i universitetshuset i Lund m m.	204 000
27 a	Vissa byggnadsarbeten vid småskoleseminarierna	227 000
	Jordbruksdepartementet:	
30	Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök	17 500
32	Byggnadsarbeten å vissa staten tillhöriga byggnader vid Experimentalfältet	7 000
		3 725 500

VI. Fonden för låneunderstöd.

	Jordbruksdepartementet:	
8 a	Lån till Aktiebolaget Fjärråssand	45 000

VII. Fonden för statens aktier.

	Kommunikationsdepartementet:	
2	Utbyte och inlösen av aktier i Aktiebolaget Flygintressenter	141 000
	Jordbruksdepartementet:	
3	Förvärv av Aktiebolaget Fjärråssand	14 000
		155 000

VIII. Fonden för förlag till statsverket.

	Inrikesdepartementet:	
5	Världshälsovårdsorganisationens rörelsefond	150 000
	Säger för kapitalbudgeten	49 075 500